

Pisica în noaptea Anului Nou

piesă de

D. R. POPESCU

www.cinema.ro

PERSONAJELE

PLATON

VICTOR

ELIZEU PEDESTRU

AUREL

GILDA

OCTAVIA

VETURIA

LIVIA

ION

TUDOR

MAMA

TATĂL

MUTU

ACTUL 1

*Seara Anului Nou. O încăpere cu mai multe uși.
Într-un colț, un brad. Petrecerea e în toi.*

AUREL (urcat pe un scaun, cu o furculiță în mână, dirijează; toți îl privesc și cântă „Traviata” act. I).

*Zorile pe cer se-arată
Este vremea de plecare
Mulțumim prea scumpă doamnă
De serbarea ce ne-ați dat
Zorile pe cer se-arată,
Munca în oraș începe
Și noi nici nu ne-am culcat
Este vremea de odihnă
Ca să prindem noi puteri
Și astfel vom fi în stare
Să reîncepem noi plăceri
Pentru anul șaizeci și cinci.*

PLATON (precum Alfredo):

*Amor, amor ce șarmecă
Și-mi stăpânește ființa mea întreagă
tainică vrajă, tainică suferință.*

AUREL: De ce cânti pînă nu-ți dau intrarea?

VICTOR: Mai bine jucăm „Capra pe insulă”, e o piesă care pe mine întotdeauna mă amuză.

AUREL: Mamă, de ce nu împarți cu noi bucuria noastră?

MAMA: Aurel, știi foarte că eu n-am ureche muzicală...

GILDA: Nu-i adevărat, cu tata obișnuiai să cânti...

MAMA: Lasă, cântați voi, eu sînt mulțumită dacă v-aud.

OCTAVIA și **VETURIA** („Traviata”, actul II):

*Noi sîntem țigăncușe venite de departe
În mînă ca-ntr-o carte, citim în viitor.
La fel citim în stele
Nimic nu ni se ascunde
Orișicînd și oriunde, precizem tuturor.*

VICTOR: Zău, „Capra pe insulă” e mult mai amuzantă decît „Traviata”...

Sau să auzim maximele unchiului Elizeu... „Astă-vară am prins la mare un cal mare și-acum e la uscat”...

ELIZEU: Nu... „Și-acum e la călcat”. Nu-i o maximă, e un procedeu de a formula paradoxul, o...

AUREL (se piaptăna, în mîna stingă ținînd o oglindă mică): Întotdeauna, cînd

îi aud pe unii filozofînd și spunînd prostii sau maxime cu cai verzi de mare pe pereți zic după fiecare vorbă a lor: cu castraveți, fără castraveți, cu nasturi... Și e foarte amuzant...

ELIZEU: E amuzant să rizi de mine?

AUREL: Nu de tine, în principiu... Uite, recită dumneata o poezie, oricare, și eu o distrug prin patru vorbe... Hai, din „Hamlet”, bunăoară...

ELIZEU: „A fi sau a nu fi”.

AUREL: ...cu izmene (Ride în hohote.) E un joc, dar e teribil. Tatăl nostru carele ești în ceruri, cu nasturi, dă-ne nouă, fără nasturi... (Ride singur, distrat.)

GILDA (lui Platon, arătîndu-i sacoșa pe care acesta o ține mereu legată de mînă): Ce-ai în sacoșă, aur, de n-o pui jos?

PLATON: Am o pisică...

GILDA: S-o văd...

PLATON: Nu, că e beată cui... I-am dat coniac cu pîlnia să simtă și ea în Noaptea de Anul Nou binefacerea alcoolului... Și să viseze.

AUREL: ...cu izmene... (Ride cu hohote, în fața lui Platon. Pisicii.) Dansați?

PLATON: Cine, eu?...

AUREL: Nu, pisica... (Ia sacoșa din mîna lui Platon și începe să danseze cu ea.)

ION: Parcă miroase ceva, nu cumva pisica...

PLATON: Ea visează acum... Să-i cîntăm din „Traviata”.

AUREL: Cîntă, s-o distrăm... (Dirijează, dansînd.)

PLATON (precum Gaston, din „Traviata”):

*„Din Madrid au sosit matadorii
Cei mai strașnici dintre toți toreadorii
Ueți vedea cum Parisul petrece în iubire
Nimeni nu ne-nțrece
E o poveste”...*

(Ia sacoșa de la Aurel și fuge în bucătărie.)

VICTOR: Liniște! Jucăm „Capra pe insulă”. Prolog: Într-o insulă se aflau trei inși. Aveau o capră care le dădea lapte; îi hrănea. O păzeau pe rînd. O mulgeau pe rînd. Alaltăieri unul, eu, bunăoară, ieri altul, Ion bunăoară, azi el, Aurel bunăoară. Și Aurel, seara vine de la cîmp. (Îl face

pe Aurel să mimizeze că intră pe ușă, venind de la cîmp.) Eu îl văd și-l întreb: Unde este laptele? Și Aurel îmi răspunde:

AUREL: Care lapte?

VICTOR: Și Ion.

ION: Laptele caprei.

VICTOR: Și Aurel.

AUREL: Care capră?

VICTOR: Și Ion.

ION: Capra ce-o avem noi și cu care ai plecat azi de dimineață la pascut. Îți amintești?

VICTOR (lui Aurel, șoptit): Zici: da.

AUREL: Zic: da.

VICTOR (lui Ion, șoptit): Tu întrebi: Ei,

atunci unde e capra?

ION: Ei, atunci unde e capra?

AUREL: Care capră?

VICTOR: N-am avut noi o capră?

ION: Ba da.

VICTOR: Nu tu, el răspunde. Deci: n-am zis noi că fiecare să ducă la pascut capra într-o zi și s-o mulgă, să avem lapte și s-o păzească să nu ne-o mănînce lupul, sau să ne-o fure cineva? Este?

AUREL: Este.

VICTOR: Nu m-am dus eu cu capra la pascut în prima zi?

AUREL: Ba da.

VICTOR: Nu s-a dus el... (Îl caută pe Ion.) ...a doua zi cu capra la pascut și-a venit seara cu laptele?

AUREL: Ba da.

VICTOR: Și a treia zi nu trebuia tu să te duci cu capra la pascut?

AUREL: Ba da.

ION: Și te-ai dus, azi...

AUREL: Da.

VICTOR: Ei, atunci unde este laptele?

AUREL: Care lapte?

VICTOR: Laptele caprei.

AUREL: Care capră?

PLATON (Intră. Precum corul toreadorilor.):

„În Biscaya a fost odată un tânăr
matador temut

Brațul tare, ochiul ager, iar în lupte
ne-ntrecut

De o tină ră andaluză cu un nebun s-a
îndrăgostit.

VICTOR: Ai o voce! Mai bine ai cînta
ceva din „Tosca”.

PLATON: Eu nu știu ce te distrează pe
tine povestea cu capra.

ELIZEU: Nu fabula în sine îl amuză, ci
limba lui fabulei...

GILDA (precum corul toreadorilor.):

„Dar frumoasa lui ursuză

Îată, astfel i-a vorbit:

Vreau să văd de poți răpune

Patru tauri într-o zi

Ca răsplată îți voi spune:

Mîna mea a ta va fi!”

PLATON:

„Da, răspunde el pe dată

Și-n arenă s-a și dus

Patru tauri dintr-odată
Brațul sprinten i-a răpus”.

VICTOR: Mamă, nu te distrează deloc
noaptea aceasta, te gîndești cumva la
tata?...

PLATON:

„Plin de lauri, el pe dată, către
mîndra-i s-a-ndreptat

Ea atunci drept răsplată
îmîna cu drag i-a dat”.

AUREL (dirijor): Să reluăm de la... „Zorile
pe cer se-arată”.

VICTOR: Mamă, da?...

(Luminile se sting sau se aprind ciudat, ca
într-o coborîre în interior. Moment de li-
niște. Un fel de stop-cadru cinematografic.
Lumina se stinge în spatele ușii de la bu-
cătărie. Această ușă se deschide și apare,
în halat alb, Platon.)

PLATON: Pardon! (Vrea să pună mîna pe
o damigeană dar renunță, cum renunță să
ajute și la împodobirea bradului. Evident,
nu-și găsește locul.) Pardon? (Îi spune și
lui Victor, cînd vrea să ia damigeană.)
Pardon!... (Zice și cînd vrea să agate o
bomboană în brad și bomboana cade.)

OCTAVIA: Se vede că ești îndrăgostit.
(Scurpă în batistă și va scuipa mereu.)

PLATON: De ce?

VICTOR: Nu-ți găsești locul, încurci bor-
canele...

PLATON: Care borcane?

VICTOR (strigă): Gilda! Gilda! (Apare
Gilda din bucătărie.) Ia-l pe tîmpitul ăsta
de-aici și du-l în bucătărie să frigă
curcanul.

PLATON (aude): Dar nu sînt tîmpit...

VICTOR: Știu, ești îndrăgostit de Gilda.

PLATON: Dar nu sînt nici îndrăgostit de
Gilda...

ELIZEU: Ești timid, de n-ai curajul să
mărturisești? Te știam om cu umor.

PLATON: Am umor, dar asta nu înseamnă
că trebuie să fiu îndrăgostit de Gilda.

VICTOR: Atunci îmi retrag cuvintele. Eu
de fapt am spus: cine este îndrăgostit de
Gilda e tîmpit. Repet: de Gilda! Dar dacă
spui că nu ești, atunci e altceva. Totuși
du-te cu ea și frigeți curcanul. Nu te su-
păra, ne cunoaștem de la rugby, am jucat
împreună... atunci țineam la tine, acum nu
te poți suporta. De cînd ai devenit director
nu te poți înghiți. Nu înghit directorii.
PLATON: Dar eu sînt directorul spitalului
de nebuni.

VICTOR: Dacă mă iubești, du-te de frige
curcanul...

PLATON: Cu plăcere. Eu gust spiritele...
Gilda, te urmez... (Plecă în bucătărie. Des-
chizîndu-i ușa, zice precaut.) Pardon!...

AUREL: Am terminat! Acum ce o să fa-
cem pînă la miezul nopții? Vreți să batem
o carte? (Se așază la masă împreună cu
Elizeu.) Șeptici? (Lui Victor.) Nu joci?

VICTOR : N-am timp.
 AUREL : Dar ce faci ?
 VICTOR : Nu fac nimic. Stau.
 AUREL : Spiritualule ! De ce nu-i suferi tu pe directori ? Asta-nseamnă că nici pe mine nu mă suferi, că și eu sînt tot un fel de director, sînt inginer-șef și conduc un sector.
 VICTOR : Știu : de aceea ai cumpărat doi brazi. Unul pentru Moș Crăciun și altul pentru Moș Gerilă. La Crăciun, cît timp mama și mătușile au făcut pomul de Crăciun tu ai pus bradul celălalt în balcon, să vadă lumea că nu ții Crăciunul, că aștepti Anul Nou. Hai, joacă șeptici cu unchiul Elizeu, știu că nu poți sta nici un moment : tu mereu ești activ, mereu trebuie să faci ceva. (Se aude soneria de la intrare.)
 ION (Intră. E în pantaloni scurți) : Am vorbit cu cei de la Teatrul de păpuși să trimită un Moș Gerilă. Am și plătit. Ca să fiu sigur.
 AUREL : Ce distracție stupidă ; să chemați pe Moș Gerilă într-o casă unde nu sînt copii, numai adulți.
 ION : A fost dorința Gildei.
 AUREL : Sper că Gilda n-o să se încurce în noaptea asta chiar cu Moș Gerilă. Moș Gerilă de la Teatrul de păpuși. Nu-i ajunge directorul spitalului de nebuni ?
 MAMA : Aurel, nu vorbi așa.
 AUREL : De ce, mamă ? Glumesc... (Lui Ion.) Joci ? (Ion aprobă.)
 MAMA : E sora ta...
 VICTOR : Glumește ! Culmea. Frate-meu glumește ! În sfîrșit, am început să înțeleg și eu cum stăm cu absurdul în literatură. (Lui Elizeu.) Unchiule, cum e cu Kafka, cu Joyce, cu Proust ? Hai, dă-ne o lecție de snobism ! Trebuie să fim și noi la curent, sîntem oameni subțiri... Directori, șefi.
 ELIZEU : Mai bine ne-ai aduce niște țuică...
 AUREL : Aduc eu... (Merge în bucătărie și revine cu o sticlă.)
 VICTOR : Ioane, frati-meu cred că are limbrici ! Tu, ca doctor, ce-i recomanzi ? Vanițoșii speră să aibă niște limbrici speciali, așa că ai grijă ! (Aurel toarnă în pahărele de țuică și apoi se așază la masă.) Beți, mîncăți, jucați șeptici. (Face o cruce asupra lor. Merge lîngă brad.) Mamă, spune drept, tata a murit ?
 MAMA : De ce mă întreb ?
 VICTOR : Fiindcă te-am mai întrebat și niciodată nu mi-ai răspuns precis : da sau ba !
 MAMA : Fiindcă n-am știut...
 VICTOR : Tu întotdeauna ne-ai mințit, mamă... Dar ne-ai mințit frumos, ca să nu ne faci să suferim... Eu nu l-am cunoscut, eram prea mic... Știu doar de la voi că purta mustață și avea șase degete la mîna stîngă... Aurel zice că e mort...
 MAMA : O fi... Au trecut foarte mulți ani... Cei care-au fost atunci la pușcărie cu el au venit acasă de mult. El n-a venit... O fi mort... sau cine știe ?

VICTOR : O fi... Dar Aurel e sigur că e mort. De unde are el certitudinea asta ! (Lui Aurel.) Șefule, te ocupi de spiritism ?
 AUREL : Șapte ! Am cîștigat ! V-am băgat robii.
 VICTOR : Excelența voastră nu aude ?
 AUREL : Nu aude toate obrăznicile. (Se aude soneria. Victor deschide.)
 OCTAVIA : Tu, mîndru-i Ton Jon aista la televizori !
 VETURIA : Ie ! (Au intrat amîndouă încărcate cu pachete.)
 OCTAVIA (tuturor) : Și n-are decît 35 de ani. Dar ce-i de-i strîmb așa de șale, e cocoșat ?
 VETURIA : D-apoi eu de unde să știu.
 OCTAVIA (lui Victor) : E cocoșat ?
 VICTOR : Întreabă-l pe șefu'. (Îl arată pe Aurel.) El știe totul.
 OCTAVIA (lui Aurel) : E cocoșat ?
 AUREL : Nu e.
 OCTAVIA : Nu e, dar cîștigă șapte mii pe lună, că face și plăci.
 ION (Octaviei) : Cum e afară, frig ?
 OCTAVIA : Nu-i frig, da-i plin de milițani, de parc-ar fi ieșit toți de la biserică. Acum sînt, seara, cît îi vede lumea, că la noapte parcă văd că te poate omorî hoții și nu e nici un sfînt de milițian pe floaș-tăr... (Trece lîngă brad, cu Veturia.) Auzi tu, trecu peste linia ferată o femeie cu pită într-o coșarcă. Și-a izbit-o trenul și i-a desfigurat fața.
 VETURIA : Ie !
 OCTAVIA : A urîtit-o.
 MAMA : Și a murit ?
 OCTAVIA : A murit. Păi e și normal, dacă te izbește trenul.
 AUREL : Dar era tinăra sau bătrîna ?
 OCTAVIA : Tinăra, avea cincizeci de ani.
 VICTOR : Livia, nevastă-ta, unde e ?
 AUREL : La bucătărie.
 VICTOR : N-am văzut cînd a venit. Unchiule, de ce te-ai mutat la București ?
 ELIZEU : Acolo sînt mai multe șanse pentru un literat : editurile, revistele, televiziunea, radioul.
 ION : Adică sînt mai multe grăunțe.
 ELIZEU : Da, dacă vrei tu. Și apoi : scapi de birfa provinciei. Bucureștiul e mare, te pierzi... Sînt mulți rechini, literați vreau să spun, care se mîncă între ei... Asta însă nu-i împiedică să fie buni amici. Pe cînd în provincie spiritul e mai provincial : dacă te războiești cu unul, trebuie să nici nu vorbești cu el ! În București e un alt spirit : mai european.
 ION : Văd că publici mereu ; ești activ.
 ELIZEU : Chiar citești ce scriu ?
 ION : Nu. Eu nu citesc revistele ; le răsfoiesc. Ca să fiu la curent. Pe tine de ce să te mai citesc, doar te cunosc.
 VICTOR : Eu îl citesc. E un critic care s-a impus...
 ELIZEU : Mă măgulești..
 VICTOR : Nici vorbă. Critica fiind un ofi-ciu — cum ziceți voi oficiul critic — un

oficiu, cum zic eu, de împărit injurii și laude, te-ai impus. Ești gălăgios! Și critica e gălăgioasă, ca o fanfără. Parazitezi, unchiule, parazitezi, faci carieră. Te-ai și îngrașat parcă! Așa-i stă bine unui toboșar: gras și frumos. Nu de pomană critica e fanfara literaturii! Fă burtă, nu te lăsa! Un om cu burtă întotdeauna e un om fericit. Uită-te la frați-meu!

AUREL: Mamă, trimite-l pe zurbagiul ăsta la bucătărie!

MAMA: Victore, ce faci?

VICTOR: Discut, mamă, și mă simt foarte bine. Cine nu se simte să se ducă el la bucătărie.

ION (lui Elizeu): Am auzit că te-ai dus la București și fiindcă te-ai încurcat cu o jună...

ELIZEU: A. o fantezie de vară...

ION: O jună studentă, nu?

ELIZEU: Da... Am fost cu ea la munte, la mare, în Delta...

VICTOR: Și ce-ați făcut?

ELIZEU: Am făcut împreună un copil din flori.

VETURIA (la brad): Bărbatu-meu, Costăchel, ciștigă foarte bine la C.F.R. Vreo două mii. Tocmai ziceam și eu să mă duc la școala lor de impiegați. E bine la C.F.R. Te plimbi cu trenul de pomană, prin toată țara. M-aș plimba cu Costache prin toată țara... Eu lucrez la poștă... Pe vremuri eram proastă, în concediu mă duceam la mama acasă. În sat, și stam toată vara cu ochii la mărăcini. Niciodată nu m-am dus la mare. Acuma nici nu pot să mai merg, sînt bolnavă de nervi.

OCTAVIA: Te iei după doctori? Niște mincinoși.

VETURIA: Ba nu, sînt bolnavă de nervi. Am astenie. Așa mi-a spus: astenie.

MAMA: Trebuie să nu te enervezi, Veturio!

VETURIA: De vreo lună sînt foarte calmă. Soțul meu, Costache, e foarte taciurn. Cînd sînt supărată sau răcită, simt că îmi fug ochii. Mai ales stîngul! Și mă uit cruciș.

PLATON (vine din bucătărie): Unde e telefonul? A, da... (Merge la telefon.)

VETURIA: Țista cine e?

OCTAVIA: Un domn mare: e directorul spitalului de nebuni.

VETURIA: Și ce cauți aici?

OCTAVIA: Îi face curte Gildei.

VETURIA: Nebunei ăleia?

VICTOR (care a auzit. Zice pentru el): Da, nebul la nebul, cu bucurie.

PLATON (la aparat): Garda? Sînt aici, desigur... Dacă e ceva grav, mă anunțați... Nu, deocamdată nimic... Am să vă chem, eventual... Acasă o să merg mai spre ziuă. Da... Depinde... Cu mașina... Să fiți pregătiți, noi n-avem niciodată liber... cazurile nu țin cont de sărbători... La revedere. (Închide.)

ION: De ce-ai venit în halat?

PLATON: Fiindcă sînt serviciu în noaptea aceasta și oricînd pot fi chemat... Și halatul e alb, nu-i plin de microbi. La noi nu sînt microbi... Și spitalul nostru e atît de aproape...

VICTOR: El e mereu în exercițiul funcțiunii. Și cînd doarme e șef. N-aveți microbi; dar aveți ceva mai grav... Și Aurel e șef și cînd joacă șeptici. El trebuie să ciștige... La tine, Platon, cînd moare cineva nimeni nu-i vinovat. Și la frați-meu la fel. Alaltăieri un muncitor a rămas fără o mină. Nimeni nu e vinovat. Destinul!

VETURIA (lui Platon): Cred că dacă nu mă căsătoream, niciodată nu mă îmbolnăveam. Eu fusesem foarte sănătoasă. Nu mă durea capul deloc. Și rideam de alea pe care le durea. Acuma mă doare dacă stau în curent. Mi-a intrat un reumatism în tot organismul. Am mers în rochiță pe motocicletă. Cu Costache. Și mi-au ieșit bășici la nas, de curent. Ei, mă căsătorisem, și eu nu știam ce-i aia durere de cap. Pe urmă m-a durut.

VICTOR: Frați-meu joacă șeptici, ce-i pasă! După ce accidentatului i s-a dat primă de la sindicat, toată lumea a zis: ce șef bun de sector avem, să-i dea Dumnezeu sănătate!

AUREL: Ce vină am eu? Accidente de muncă sînt în toată lumea.

VICTOR: Trebuia făcută o groapă de ciment unde să se facă proba agregatului. Nu s-a făcut. De-asta ești vinovat. Tu ai fost destinul.

AUREL: Inginerul de sector trebuia să facă groapa de ciment, nu eu, care sînt șeful lui.

VICTOR: Va să zică nu tu, inginerul! Perfect. Dar atunci de ce nu-l tragi la răspundere pe inginer? Mușamalizezi totul ca să nu se răsfîrîgă și asupra ta vina, să nu se spună că la voi se întîmplă asemenea fapte... Pentru gloria ta...

GILDA (a intrat și a auzit): Gata, gata, gata! M-am săturat de voi! Treceți și puneți mîna, hai, voi, bărbații! Măcar în noaptea Anului Nou să nu vă mai aud.

VICTOR: Așa să strigi la Platon, nu la mine! Eu am ureche muzicală și aud foarte bine.

OCTAVIA (lui Platon): De ce să strige la tine, te măriți cu ea?

VETURIA: O iubești pe Gilda?

PLATON: N-o iubesc propriu-zis numai ca femeie, o iubesc și ca pacientă.

GILDA: Taci din gură, Platon, toată lumea te știe cît ești de timpit. Nu nebul, timpit! Sau dacă e cineva nebul, aici, tu ești.

MAMA: O, Doamne, nici o zi nu e curată, niciuna... (Pleacă în bucătărie, foarte tristă.)

GILDA (lui Platon): Ai venit aici, te-am primit, o să mănînci bine, sarmale, curcan, o să bei vin și o să ne cînti din fluier. Țista e programul tău, respectă-l.

OCTAVIA: Gilda, nu vorbi așa cu un calaler...

GILDA : Vorbesc cum îmi place.

OCTAVIA : Gilda dragă !

PLATON : Lăsați, eu nu mă supăr... Eu am experiență, am văzut multe... Gilda e supărată, deși nu știu de ce...

GILDA : Nu sînt cumva nebună ? Tu, ca director...

PLATON : Eu am umor. Am văzut mulți nebuni autentici, și știu să-i depistez pe nebunii falși. Căci sînt și nebuni falși, cum sînt și bani falși.

VICTOR : Uite un înțelept.

ELIZEU : Eu mă duc să pun farfuriile. Mi-e foame. (Iese.)

PLATON : Dacă vrei, orice nebun e un înțelept. În felul său. Eu am supraviețuit multor nebuni, așa c-ar fi greu de spus care nebun a fost sau e mai nebun ca mine ! Adică vreau să spun că din moment ce toți nebunii sînt pacienții mei, eu sînt mai puțin nebun ca ei. Dacă-i înțeleg, și-i suport. GILDA : Sau mai nebun ca ei. Din moment ce ești directorul lor. Te-am văzut și cînd am fript curcanul...

VICTOR : Măcar l-ai fript bine ?

GILDA : Tu n-ai de unde să știi dacă l-am fript bine sau nu, nu te pricepi.

VICTOR : În familia noastră, te pricepi tu și pentru mine.

PLATON : Ca să vă-mpăcați, să fie o atmosferă cordială, vă pot cînta ceva din fluier...

AUREL : Cîntă ! Cîntă ! Eventual o sonată.

PLATON : De ce nu ? (Scoate fluierul și începe să cînte.)

ION : Nu cîntă ! N-ai voie să cînți în casă.

PLATON : De ce ?

ION : Trebuie întii să plătești taxă pentru compozitori. Nici în baie nu mai ai voie să fluieri, dacă n-ai plătit taxă pentru compozitori... E lege.

AUREL : De am asculta de legi, am da faliment.

ION : Eu știu că tu niciodată n-ascuți de legi. d-aia ești un faliment...

AUREL : Nu rid de glumele tale în pantaloni scurți...

PLATON : Să cînt o sonată ? Am voie...

VICTOR : Sigur, ești directorul.

GILDA : E compozitor, are voie. E membru.

AUREL : Sigur c-ai voie să cînți, fiecare are voie să facă ce vrea.

ION : Dar nu să-șiucidă tatăl.

AUREL : Nu-nțeleg...

ION : Înțelegi foarte bine. Te-a întrebat și Victor și nu i-ai răspuns... De unde ai tu certitudinea că tatăl tău e mort ?

AUREL (ride) : A, da, de acolo... că l-am ucis. Ești mulțumit ?

ION : Nu ride, Aurel ; și-ai ucis tatăl !

AUREL : De ce ? Pentru că nu l-am căutat ? Unde ? Morții cu morții, cei vii cu cei vii.

Lasă-mă-n pace, iar de nu vrei, du-te acasă, putem să petrecem și fără insultele tale...

ION : Dacă te consideri nevinovat, de ce te enervează ?

PLATON : Să cînt o sonată ?

AUREL : Cîntă. (Platon cîntă.) Nu poți

mînca alături de un mort, nu poți bea, nu poți cînta... Nu-l poți iubi pe un mort chiar de-ar fi tatăl tău... Fiindcă morții nu există. Tatăl meu nu există, Ioane, și așa fi un dobitoc să-l plîng în fiecare clipă, să nu pot bea un pahar de vin, să nu pot ride niciodată... El nici n-a existat, nu l-am cunoscut...

ION : Nu numai că l-ai omorît, Aurel, dar acum faci un lucru și mai îngrozitor : îi insulti cadavrul.

AUREL : Sînt un prost, m-am înfuriat inutil, luîndu-te în seamă... Ești un biet măscărici cu pantaloni scurți, un doctoraș ratat... Mă insultă în propria mea casă fiindcă ți se pare că n-o iubesc destul pe sora ta... Insultă-mă, dar mînincă la masa mea, să nu te sfiești, n-o să cad în capcană, cum îți închipui, să recunosc ce n-am săvîrșit : că mi-am ucis tatăl. Nu puteam să ucid pe cineva care nu există !

VICTOR (lui Platon) : Cîntă, fericite Platon... (Lui Aurel.) Și totuși, dacă nu l-ai ucis, l-ai insultat. Nu cadavrul lui, amintirea tatălui nostru o insultă cu orgoliul tău... Moartea există, Aurele, eu o simt în mine...

AUREL : Mai bine ai munci și ți-ai cîștiga singur pîinea...

VICTOR : Cîntă, fericite Platon, vreau să fiu mustrat în acordul muzicii...

AUREL : Sînteți niște cretini fără număr care vreți să-mi stricați noaptea de Anul Nou... Dar am să vă accept așa cum sînteți... (Ride.) Sînt generos.

VICTOR : Regele e generos, își acceptă măscăriciile...

GILDA : Platon, cîntă, pacienții tăi sînt cam nervoși...

AUREL (lui Ion) : Hai, spune-mi pe cine am mai sugrumat ? Cu ce-am greșit ?

ION : Greșeala ta capitală este că ești convins că orice faptă se sfîrșește odată cu înfăptuirea ei : că orice crimă se termină cînd ai ucis.

AUREL : Și tu, înțelepte Solomon, spui că nu-i așa, ci că apoi ești prins și pedepsit...

ION : Nu. Eu spun altfel, că fapta nu se termină cu pedeapsa sau mai precis, că pedeapsa este să mai comiți o crimă.

AUREL : Nu-nțeleg.

ION : Cine și-a ucis o dată tatăl, îl va mai ucid o dată.

AUREL : Nu-nțeleg.

ION : Și încă o dată, la infinit. Moartea nu este o scăpare de ceva, chiar de o rudă...

Moartea nu acoperă totul, cum vrei tu : nu acoperă nici viața celui ucis, nici moartea lui, nici trecutul, nici viitorul tatălui tău. Atîta timp cît tu ești viu îi porți în tine pe tatăl și pe mama ta, așa cum ei te-au purtat în carnea lor cînd tu nu erai venit pe lume...

AUREL (aplaudă) : Bravo...

ION : Și n-o să-l poți sugruma în tine și n-o să-l poți opri să vorbească în tine, chiar de l-ai omorît...

AUREL (aplăudă): Excelent! Nu vrei să cînti acum din fluier? (Îi dă fluierul lui Platon.)

PLATON: Nu. Fluierul, nu! E un proverb: să nu-ți împrumuți nevasta, stiloul și fluierul...

VICTOR: Și tu, cum n-ai decît fluier...

PLATON: Vă pot cînta un Bach...

AUREL: Cîntă!

PLATON: Nu, mai bine o învîrtită de la Gorj. (Cîntă.)

AUREL (deschide ușa de la bucătărie): Mamă, Elizeu, veniți! Directorul cîntă la trișcă... (Elizeu apare, mama nu.)

VETURIA (Octaviei): Știi ce trebuie să faci în concediu? Curățenie. În toată casa. Soțul meu și-a luat anul trecut concediul iarna. Căci era prea ger. Și n-avea chef să meargă la servicii, să-i înghețe nasu... OCTAVIA: Pss! Ascultă ce mîndru horește directoru'...

VETURIA: Soțul meu, Costache, așa de mult ține la somn! Mai ca la mîncare. Nu-i bine. Dar el zice că să nu-ți pară niciodată rău dacă dormi prea mult. Dar eu nu pot să dorm. De ce să dorm? O viață are omul, și pe aia s-o dormi? C-așa e viața, trece și o dată mori. (Doctorul a terminat. Aplauze, unele ironice, bineînțelese.)

OCTAVIA: Bravo! Bravo! Fain, tare fain! Vină să te țuc. (Îl sărută pe frunte.)

ELIZEU: Cînti foarte frumos, nu știam.

PLATON: Cîntecul liniștește spiritele, e concluzia mea... Nu sînt un talent, dar am cîntat de foarte multe ori bucată aceasta... Mi s-au oferit și ocazii... (Ride.) Vedeți, domnule Elizeu, eu cînt la fluier cum ar cînta oricine, dar mie nu mi se admite... Pentru asta mulți mă consideră...

ELIZEU: Înțeleg, înțeleg...

PLATON: Dar fluierul e pentru mine, cum să vă spun... Le violon d'Ingres...

VETURIA: Ce zice?

OCTAVIA: Zice că fiecare om e cu pășărica lui...

VETURIA: Dar de ce nu mai cîntă? Cînta așa de frumos, ca un înger.

PLATON: Odată au venit cinci contabili în control la spital, pentru niște sume din care construise laboratorul cel nou, deși banii fuseseră destinați pentru construirea unui alt pavilion... Le-am explicat. Inutil, nu mă-nțelegeau.

GILDA: Și atunci le-ai cîntat din fluier... PLATON: Da.

VICTOR: Și te-au înțeles.

PLATON: Nu. Am constatat că de fapt contabilii n-au ureche muzicală.

ELIZEU: Și pînă la urmă cum te-ai înțeles cu ei?

PLATON: Le-am spus că nu puteam lucra fără laborator. Ei totuși nu m-au înțeles. Domnilor, le-am spus, dar n-am băgat banii în buzunar, tot în folosu' spitalului i-am dat. Ei, nimic! Le-am repetat o dată. Nimic. De trei ori. Nimic. De cinci ori! Nimic. De douăsprezece ori. Nimic. Și-atunci,

am făcut un număr de telefon, calm, și-am sunat poarta: să vină gardienii de serviciu! Și-au venit. Luați-i, le-am spus, arătîndu-i pe contabili, luați-i, dinșii sînt nebuni, nu înțeleg nimic. Două săptămîni i-am ținut pe contabili în șocuri electrice.

GILDA: V-am spus: e scrîntit!

PLATON: Draga mea, azi toată lumea e scrîntită!

MAMA (deschide ușa): Veniți, masa e gata! (Se îndreaptă cu toții spre bucătărie.) Pofțiți, pofțiți în sufragerie, e cald... Aici însă e prea cald... Gilda, deschide tu puțin fereastra... (Gilda a rămas singură. Deschide fereastra, se aude soneria. Gilda deschide.)

TUDOR (intră): Bună seara...

GILDA: Să trăiești, moșule... Dar așa vii, neînvesmîntat? Noi n-avem cu ce să te mascăm...

TUDOR: Nu sînt chiar moș...

GILDA: Nu, nu... Dar din moment ce faci pe Moș Gerilă, ești.

TUDOR: Nu sînt Moș Gerilă.

GILDA: Mă rog, Moș Crăciun. Dacă vrei așa, mi-e indiferent.

TUDOR: Nu mă cunoști, Gilda?

GILDA: Nu ai mai fost pe la noi? Nu ești de la Teatrul de păpuși?

TUDOR: Nu, Gilda...

GILDA: Îmi spui pe nume... E posibil, să... Eu nu-mi amintesc, așa că nu te supăra.

TUDOR: Gilda, eu sînt...

GILDA: Hai, dă-mi un detaliu... Poate-mi amintesc. Hai, moșulică, îndrăznește, spune cum te cheamă, cine ești, unde... Ori vrei să-ți dau un pupic ca să prinzi curaj? (Îl sărută pe frunte.)

TUDOR: Gilda, eu sînt tatăl tău.

GILDA: Ei!... Asta-i bună... Tatăl meu e mort! Ți-ai găsit să faci bancuri proaste chiar în seara de revelion. Tatăl nostru, ce straniu... Tatăl nostru credeam că e în ceruri. Și nu e nici acolo, nici pe pămînt. Sper că glumești, bătrîne actor, angajat la Teatrul de păpuși... Dar nu te-am plătit să-l faci pe tatăl nostru, ci pe Moș Gerilă... Sau nu e mort tata? Nu-mi mai amintesc precis... Mama spunea ceva... Chiar ești tatăl meu? (Intră Victor.) Omul acesta spune că e tatăl nostru... Îl recunoști?

VICTOR: Nu, nu... fiindcă eu eram prea mic cînd a plecat el...

GILDA: Și de unde vii acum?

TUDOR: Știu eu...

VICTOR (luîndu-i mîna stîngă): Da, da. Tata avea șase degete la mîna stîngă... Bine-ai venit, tată...

TUDOR: Cine ești tu? Victor?

VICTOR: Da, fiul dumitale cel mic. Aveai mustață, și ochi albaștri și glasul... Mustată nu mai porți... Dar ochii și glasul... scuza-mă, nu pot să te sărut... Încă nu-mi vine să cred... Deși întotdeauna am știut și am crezut că trăiești.

GILDA (deschizînd ușa ce dă spre sufragerie): Mamă, Aurel... A venit tata! (Intră toți trei în sufragerie.)

VETURIA (apare din bucătărie, urmată de Octavia, în mâini cu platouri pline de mîncăruri): Mîncăruri prea multe nu-s bune, că se urcă la cap, ca țuica. Eu știu de cînd am fost la niște prieteni... Apropo, tu ai văzut nebunii de la Fintînele? De la marginea orașului?

OCTAVIA: Nu.

VETURIA: Ai pierdut mult. Erau foarte dulci. Dar acum nu mai sînt. I-a desființat... OCTAVIA: S-au mutat la Spitalul central... Lasă-i, ce zici de curcan?

VETURIA: Am avut și eu un vecin nebun! Striga. Ia „Universul“! „Curentul“! Ziare! „Universul“!

OCTAVIA: Și cum a înnebunit?

VETURIA: A înnebunit odată cu nevastă-sa. În aceeași zi. Era foarte dulce ea, o chema Iolanda. Tinără și draguță. Și el e draguț. Au citit o carte bisericească și-au înnebunit. Zicea către Iolanda: te tai și te pun în oală!

OCTAVIA: Vai de mine!

VETURIA: O carte din care înveți să vorbești cu morții. A vorbit el și cu maică-sa.

OCTAVIA: Nu mă bolunzi!

VETURIA: Domnule Dragoș, îl striga lumea într-o zi cînd a plecat de acasă, cu trei copii după el. Acum e la Sibiu, la nebuni... Acolo sînt mulți nebuni. Și cînd a ajuns în pădure cu copiii a adunat frunze... O saltea, așa le-a pus. Și-a culcat copiii pe frunze. Le-a făcut linguri din lemn.

OCTAVIA: Tulai Doamne!

VETURIA: Și le-a gătit o ciorbă din buruieni, urzici...

OCTAVIA: Hai, că ne-așteaptă la masă.

VETURIA: Umbra cu securea la spinare prin sat. Și zicea: Trăiască nu știu cine! OCTAVIA: Și Iolanda?

VETURIA: Ea nu s-a dus la Sibiu, și-a revenit... Se zice că la muieri nebunia trece mai repede. Ori nu trece de loc. S-a dus la el, la Sibiu, cu mîncare. L-a găsit gras. Gras și frumos. Ea a vrut să-l ia acasă. Dar el n-a vrut. I-a zis: nevastă, eu nu mai vin acasă, că nu te mai iubesc, rămîn aici și mă căsătoresc cu una de teapa mea. OCTAVIA: Și cum să bolunzești dintr-o carte?

VETURIA: Așa spun bătrînii: cartea aia cine o citește, gata, la Sibiu.

OCTAVIA: Eu nu m-ating de cărți nici moartă. De niciuna! Știu cu care e blestemată?

TUDOR (vine din sufragerie urmat de Mama, Victor, Gilda etc.): Uite-o și pe Veturia. Ai încărunțit... Ce bine-mi pare că arăți bine, vecină, ce bine... (O strînge în brațe.)

VETURIA: Una a înnebunit din dragoste. Acum fluieră pe străzi. Și umblă cu șoșoni și vara. Și se întîlnește cu unul pe care-l cheamă Preda Buzescu, unu' gras, tot nebun și el. Și discută toată ziua și se plimbă prin parc ca doi porumbei cu pene. Preda Buzescu are o bască pusă la șmecherie. Ea

nu e înaltă, e cam ca mine. Și el are o forță în brațe și antebrate. Că nebunii au o forță extraordinară. Tot pe brațe o poartă și pe antebrate prin parc și-i recită poezii personale...

TUDOR (către Ion): Maică-ta e?...

ION: De aproape zece ani...

TUDOR: Și cine-o îngrijește. soră-ta Livia?

ION: Nu. stă cu mine... Livia de cînd s-a căsătorit cu Aurel are și ea treburile ei... Dar mama e pașnică, gătește, spală... MAMA: Nu ești obosit? Nu vrei să te speli? E apă caldă...

TUDOR: Nu... Am un prieten cu care-am venit... L-am lăsat în oraș, la o circiumă... M-aș duce să-l iau...

VICTOR: Te duce Aurel cu mașina... Mașina e jos, la scară, el e șofer excelent.

TUDOR: Nu... Merg pe jos... E mai bine... Vin repede... (Iese.)

VICTOR: Aurele, parcă nu te bucuri că a venit tata...

AUREL: Ți se pare... Mă bucur... Dar ce vrei, să țiip, să mă tăvălesc?

ELIZEU: Se ține bine, chiar foarte bine... Eu nu credem să mai scape...

MAMA: Aprindeți luminările... Bradul... Aprindeți fiecare cîte o luminare... Să lumineze bradul cînd s-o reîntoarce... Ațiția ani...

ELIZEU: Astă-seară m-a invitat la el și doctorul Pălădescu... M-aș duce la el, să nu vă deranjez...

ION: Dă-l dracului, e un escroc...

ELIZEU (glumind): Ți-e șef, și-aș putea să te spun... (Serios.) Cred că exagerezi! E un chirurg de talie europeană. Un savant.

ION: Un escroc.

MAMA: Nu, nu poți să pleci... E cea mai mare bucurie a mea. Și tu ești fratele meu...

ELIZEU: O să vin miine. Voi aveți atîtea să vă povestiți... Zău, ar trebui să vă lăsam singuri, pe tine și pe Tudor.

MAMA: Nu te-mbrăca, mă superi...

ION: Și Pălădescu e un escroc, cum să-ți petreci revelionul cu un escroc?

ELIZEU: E cel mai bun oncolog din țară... Operațiile lui asupra cancerului mamar au fost apreciate și în străinătate. Știu că o anumită gelozie există și între doctori, nu numai între literați, dar adevărul nu se poate ascunde. Eu am citit cu ochii mei o revistă străină în care era foarte apreciat... Să operezi și să ai un procentaj de aproape sută la sută de vindecare, nu e puțin. Eu nu mă pricep la medicină, dar ca profan cred că...

ION: E un escroc, ascultă ce-ți spun eu!

ELIZEU: El mi-a vorbit tot timpul frumos despre tine. Ați lucrat împreună.

ION: La început...

ELIZEU: Spunea că ai o siguranță deosebită în mină... Te vede urmașul lui.

ION: Ferească-mă Dumnezeu!

TUDOR (Sună. Gilda îi deschide. Apare urmat de un ins. Bradul are luminările aprinse): El este prietenul meu. Dați mîna cu el...

GILDA (dă mina cu el): Gilda...
TUDOR: Nu aștepta răspuns. Nu vorbește.
E mut. (Mutul dă mina cu toți.) A intrat
în pușcărie la șaptesprezece ani, dintr-o
greșeală.

AUREL: E prietenul dumitale?

TUDOR: Da, e prietenul meu...

AUREL: Mă rog, dumneata acolo ai avut
fel de fel de prieteni.

MAMA: Adică, ce vrei să spui, Aurele?
Să-l fi lăsat afară?

AUREL: Nu, mamă. Dar așa poate că mai
are și alții.

TUDOR (Mutului): Stai jos, aici, nu pleca...

Dacă pleci tu, plec și eu.

AUREL: Dar nu se pune problema așa,
tată... Unde să pleci dumneata? Eu zic să
rămân, n-am zis nimic, dar poate că omul
ar vrea să meargă la el acasă.

TUDOR: N-are unde să meargă.

MAMA: Și e noaptea de Anul Nou... Tu-
dore, du-l să se spele în baie... Apoi punem
masa... (Tudor îl duce pe Mutu în baie.)

ELIZEU (Mamei): Nu te supăra, Aurel
are dreptate!... Aduce în casă un necu-
noscut. Miine o să aducă pe altcineva.

(Tudor a ieșit încet din baie și aude.) Ori-
cum, Aurel e directorul unui mare combi-
nat, are o responsabilitate și...

VICTOR: Și prietenii tatei o să-i strice re-
putația.

MAMA: Gilda, du-te cu Veturia și Octavia
și puneti masa...

ELIZEU: Să nu credeți că dacă ei au fost
eliberați de la pușcărie, nu sînt urmăriți...
Eu n-aș vrea ca pentru un capriciu al lui
Tudor să plătească Aurel...

TUDOR: Adică vă încurc.

AUREL: Nu, dar...

ELIZEU: Tudore, trebuie să fii înțelegă-
tor... Sînt alte vremi...

TUDOR: Ce vremi? Adică cum: voi, vă
temeți de mine?

ION: Nu se teme nimeni, nea Tudore!

ELIZEU: Sigur, nu-i vorba de teamă...
După mine poate să rămînă Mutu, ca să-i
zic așa, fiindcă nu știu nici măcar cum îl
cheamă...

TUDOR: Mutu, zi-i așa... E cel mai singur
și nefericit om pe care l-am întîlnit. N-o
să te cheme nimenea să-i spui numele, nu-ți
fie frică!

ELIZEU: De ce crezi că n-o să mă cheme?

VICTOR: Dacă ar fi să-l cheme pe cineva,
l-ar chema pe Aurel, care e gazda... Sau
pe mine...

TUDOR: N-o să te cheme, fiindcă ai să te
duci tu să spui. (Intră Mutu.) Stai jos,
omule!

ELIZEU: Te rog să nu mă jignești, Tudore.

TUDOR: Te simți jignit?

AUREL: N-are rost să ne certăm pentru
un fleac. Omul rămîne cu noi la masă în
noaptea asta și gata.

TUDOR: Dar nu ne certăm. Vorbim. La
ora aceasta toată lumea știe adevărul des-
pre mine, despre Mut, despre alții... Și-am
plătit. Toți. Așa că nu e nici o jignire

dacă mie mi se spune ce-am făcut înainte...
Am făcut, am plătit. Elizeu de ce să se
simtă jignit? Doar nu se teme de nimic.
Pentru ce-a făcut a plătit și el. Cîți ani ai
stat la pușcărie, Elizeu?

ELIZEU: N-am stat, de ce să stau?

TUDOR (rîde): Cum să nu stai... Hai,
spune, cît?

VICTOR: Unchiul Elizeu n-a fost la puș-
cărie.

TUDOR: Aha!... Înseamnă că ți-e frică...
O, atunci avem multe să discutăm...

AUREL: Ce rost are să mai desgropi mor-
ții... Unchiul chiar dacă n-a avut orientare
de stînga mai de mult, nu-i o greșeală. Au
fost alte timpuri. Acum s-a lămurit.

VICTOR: Dă-o dracului, nu ne ține o șe-
dință chiar în noaptea Anului Nou! Hai
la masă!

TUDOR: Și unde lucrezi acum?

ELIZEU: Sînt în București, la o...

TUDOR: București... oraș mare... acolo te
pierzi... Era să mă rătăcesc în el acum,

c-am trecut și prin București. Nu l-am mai
recunoscut.

VICTOR: Spune, spune, uite ce fericit e
Aurel cînd te aude! O să spună la toți:

Tata s-a restructurat. L-au uimit realizările
noi.

AUREL: Nu fi cabotin.

TUDOR: Lingă Sala Palatului, cum mă
plimbam, am văzut un om că se uita la

mine. Avea ochelari fumurii. Și se ținea
după mine. El s-a apropiat de mine. Nu te

cunosc, i-am spus. Nici dacă îmi spun nu-
mele? m-a întrebat. Nici, i-am zis eu. Sînt

Dragu Iosif, mi-a zis. Îi cunoșteam numele.

Era un fost prieten. De frică, cred că nu
l-am recunoscut. Sau am îmbătrînit amîn-
doi cu douăzeci de ani.

MAMA: Dragu Iosif? Mai trăiește? N-am
mai auzit de el. Ce face?

TUDOR: Trăiesc, mi-a răspuns, cînd l-am
întrebat ce face. Trăiește. Da. Asta face.

Trăiește.

MAMA: Fusesse amestecat în...

TUDOR: Totul s-a uitat, mi-a spus el.

Aici, în București, mi-a spus, te pierzi... Și
ai mai multe variante de încercat ca să tră-

iești... Dacă nu reușești una, reușești în a
doua, sau în a treia... În provincie n-ai

variante... Și te știe tot tîrgul.

MAMA: Era un bărbat scund, negricios...
Și cam găinar.

TUDOR: Da... Numai Elizeu nu și-l amin-
tește...

ELIZEU: Eu am cunoscut sute de oameni
de-atunci...

TUDOR: Pe el poți să ți-l amintești, doar
erați amîndoi informatori la Siguranță...

ELIZEU: N-am fost în viața mea agent
de Siguranță.

TUDOR: Ai fost informator...

ELIZEU: Nu știu de ce ții să mă jignești
neapărat.

TUDOR: Dacă nu-i adevărat, de ce nu iei
totul ca pe o glumă? Ți-e teamă de ceva?

Hai, rîzi, Elizeu, doar eu și înainte glumeam... Hai să mîncăm... (Îl ia pe Mut de mîină.) Hai, bătrîne! (Între în sufragerie. Sună telefonul.)

VICTOR: Alo! Cine e? Domnul Pălădescu... Să văd dacă este aici. (Lui Ion.) Un oarecare Pălădescu întreabă dacă ești aici...

ION: Spune-i că nu sînt aici.

VICTOR: Nu pot să mint: spune-i tu că nu ești aici.

ION: Atunci spune-i că sînt aici, dar sînt la W.C. (Între la toaletă.)

VICTOR: Alo, domnule Pălădescu? Ion e aici, dar e la toaletă. (Închide.)

GILDA (deschide glasvandalul ce separă sufrageria de camera în care se află bradul și în care s-a petrecut pînă acum acțiunea.) Victore, ajută-mă... Sîntem mulți și trebuie să mai punem o masă.

VICTOR: Cu plăcere surioară. Ei, ce plăceri ai mai avut în această ultimă zi a anului?

GILDA: Adă scaunele, lasă gargara. Altceva nu faci, numai vorbești.

VICTOR: Eu vorbesc și tu faci. Ei, ce bucurii ai mai avut? Intellectuale nu te întreb, fiindcă nu poți avea. Unde nu e cap nu dă nici Dumnezeu. (Lui Elizeu.) Unchiule, nu te mai învîrți atîta, lasă paltonul, aici nu e frig și de plecat nu te lăsăm să pleci. Unde vrei să fugi?

ELIZEU: Măcar să trec zece minute pe la Pălădescu...

VICTOR: Treci după ora zero... După ora zero, libertate deplină. (Lui Ion care a ieșit de la toaletă.) Pălădescu voia să-ți ureze noroc și sănătate!

ION: Nu e din inimă. Din interes. Personalitate! Rahat! L-a omorît pe copilul pictorului Stanca, alaltăieri, din prostie. O operație simplă, o hernie... Și copilul suferea de inimă, și el n-a știut asta decît după deces... Funcționar, nu medic! Subtil! Are legături cu pictorii, cu actorii, e amic cu criticul Elizeu Pedestru... Cunoaște pictură, literatură, muzică. Tot poți discuta cu el, afară de medicină. Eu măcar spun sincer: nu citesc nici o carte, nimic, decît rubrica de box din „Sportul Popular“.

ELIZEU: Ai fost boxer, te-ai luptat pe ring... Dar clinica nu-i un ring... Dă-i un telefon lui Pălădescu, te rog eu, și-o să-ți meargă bine... De ce să-ți periclitezi postul dintr-o ambiție de băiețandru?

ION: Nu suport gloria! Mi-e silă, zău, cînd îmi amintesc de Pălădescu, și de clinica lui...

ELIZEU: Are faima unei clinici foarte curate. Și foarte călduroase, la propriu și la figurat...

ION: Călduroase, poate, într-un fel...

ELIZEU: Tu umbli și iarna prin clinică în pantaloni scurți?

ION: Umblu în pantaloni scurți și pe stradă, și-acuma sînt în pantaloni scurți.

ELIZEU: Extravaganțe... Cum extravagante sînt și băile pe care le faci iarna în apa din lac, tîind ghița și...

GILDA: De ce nu faci și tu la fel? Extravagant... Adică și tu ai putea, dar nu vrei? De ce nu vrei? Aș vrea să te văd în pielea goală pe gheață...

MAMA: Gilda, vorbește mai frumos.

GILDA: Lasă mamă, că n-ar fi pentru prima oară...

VICTOR (rîzînd): Mă mir... Eu credeam că unchiu' și cînd face baie, se ascunde după un neologism... Așa scrie critică, altfel de cum mîncîncă... În fiecare frază, cinci neologisme.

PLATON: Asta semnifică un bagaj mare de...

GILDA: Lasă, dragă, oamenii să vorbească. VICTOR: Traduce parcă din românește, în franțuzește, în italiană, în neologisme. De fapt, le utilizează ca să ascundă faptul că nu spune nimic. Nici o idee. Excluzînd perieturile sau înjurările, dar aici tot nu poate fi vorba de idei... Tot ce scrie — o apă chioară! Acva!

ELIZEU: Tu niciodată nu mă citești, așa că mă amuzi...

VICTOR: Ba da. La început în fața neologismelor am rămas speriat. Te-am crezut foarte inteligent. Și alții cred că sînt convingși și-acuma... Au complexe. Unchiule, zău, ai făcut carieră bazîndu-te pe complexe altora. Zău, cît mă pricep, și eu sînt sincer și cu Dumnezeu, n-ai nici un pic de har.

TUDOR: Nici înainte, sub burghezie, n-a avut...

ELIZEU: Acuma v-ați pus toți pe mine... Bine, n-am...

MAMA (ridicînd paharul, masa fiind gata): La mulți ani... Sănătate și fericire. (Ciocnesc: urări, mîncîncă.)

TUDOR: Și tu, Gilda, cum o duci?

GILDA: Sînt soră medicală... Nu-mi iubesc meseria, dar sînt plătită ca s-o iubesc... Așa că primesc bani de la spital și-mi urăsc meseria... Asta-mi dă libertatea să nu primesc bani pe ce iubesc.

MAMA: Gilda!

GILDA: Mamă, pînă la urmă tata tot o să afle cine sînt... De ce să nu afle de la mine? E mai cinstit... Nu mai am nici nouăsprezece ani... Așa că nu se pune problema că mai sînt fecioară.

OCTAVIA: Eu sînt.

MAMA: Gilda a fost și măritată...

GILDA: Și măritată. Dar nu m-am măritat fecioară. I-am lăsat plăcerea asta lui tanti Octavia. Am făcut o căsătorie de probă, tată, cu un ins de peste patruzeci de ani. Doctor.

VICTOR: Și fiindcă era doctor, l-a băgat în spital.

GILDA: Era doctor de meserie, dar de fapt făcea regie de teatru.

AUREL: Se mai mărită lumea și din interese.
GILDA: Pe mine mă cheamă Gilda, nu Aurel... Era un om foarte bun. Dar nu-i plăcea să muncească... S-a făcut regizor. Nu actor. E mai greu actor, trebuie să îndeplinești ce zic alții, să joci cum zic ei... E mai ușor să dai tu indicații, ca regizor, mi-a spus el. Era foarte sincer cu mine, mă iubea teribil. Plus banii, prestigiul, zicea el... Actori sînt mulți... Dacă ei se achită bine în roluri, e meritul tău ca regizor, scrie presa. De nu, spui că n-ai avut actori, că n-ai piesă... Era un băiat foarte sincer cu mine. A murit de inimă.

AUREL: N-a rezistat probei de foc... Gilda e femeie fatală. I-a mai băgat pe unul în pușcărie, a delapidat, sărmanul. Cînd și-a făcut practica într-un sat, președintele Sfatului a divorțat.
GILDA: Nu răspund de toți timpipii care se țin după mine.

AUREL: Prin sat mergea în șaretă în picioare, mîna calul la trap și lumea spunea: Uite-o pe Teodora! Rulase filmul „Teodora”.

ION: E o soră medicală foarte bună, cu toate că nu-și iubește meseria. Și e dificil să iubești medicina... Pălădescu o iubește. Trebuie s-o iubească: are casă grea; două Volgi, servante...

ELIZEU: Nu te supăra, dar bunurile materiale acumulate nu sînt un argument că el ar fi un medic prost. E normal ca un om să aibă mașină, casă...

ION: Da, dar el profită de durerea omului și-l curăță de bani. Ia bani pentru durere, înțelegi? El nu operează pe nimeni gratis.
ELIZEU: Dacă cineva îi aduce un cadou în semn de recunoștință, să-l dea pe ușă afară? Doar I-a scăpat de la moarte!

ION: Îl cunosc bine, lasă...

ELIZEU: Tu n-ai luat niciodată bani de la nimeni? Ori cadouri. Spune sincer.

ION: Da-aș fi luat, nu l-aș înjura pe el.
ELIZEU: Poate-l înjuri pentru că el ia, firese, mai mult. La gloria lui... O, ... la gloria lui, și invidia ta, căreia-i zici principiu, e firească...

ION: Dar nu pot fi invidios pe un criminal! Pentru gloria asta a lui el mutilează oameni! Mutilează înțelegi.

ELIZEU: Orice operație e o mutilare.
ION: Nu, nu... Ai citit că el a avut succese în operațiile de cancer mamar... El a înregistrat cazurile și le-a publicat... Cazuri rezolvate, cancer vindecat! Uimitor, nu?

VICTOR: Bineînțeles. Ioane, uimitor!

ION: Uimitor? Nu. Fiindcă acele femei nu fuseseră bolnave de cancer. N-avuseseră cancer mamar, ci mici afecțiuni benigne... Aceste minciuni el a avut fără să le publice. Și pe ele să-și clădească gloria. E un escroc care mă înspăimîntă.

ELIZEU: Dar și tu ai operat cu el. Ori zici că nu? Te-am văzut trecut cu numele în revistă.

ION: Am operat... dar n-am știut. Am crezut în el. Acum știu. Totul era prea frumos, asta m-a pus pe gînduri. Prea simplu rezolvam noi cancerul... Și i-am spus... Bineînțeles, n-a recunoscut.

VICTOR: Și-i dă zor cu felicitările de Anul Nou...

OCTAVIA (Veturici): Hai s-ascultăm radio. (Iese cu Veturia.)

GILDA: Cum să iubești medicina cînd ea e profesată de medici?

ION: Și Pălădescu e liber!

ELIZEU: Dacă l-ar aresta, te-ar aresta și pe tine, și pe drept cuvînt; ai operat și tu. Ești vinovat și tu.

TUDOR: Elizeu, tu prea ușor îl găsești vinovat... Te-ai obișnuit să-i vezi pe alții păcătuiind, vinovați.

VICTOR: E critic literar! El întotdeauna cade în picioare, ca hopa-Mitică! Hopa-Mitică, cade-n fund și se ridică, nu se sparge, nu se strică! Oricum, criticii sînt cei mai nesuferiți paraziți. După opinia mea. Întotdeauna strică cheful tuturor, și scriitorilor, și cititorilor. Cum are cineva o bucurie, hop și criticul de meserie!

ELIZEU: Eu îți apreciez umorul, Victore. Dar am dreptate. De ce nu-l reclamă Ion pe Pălădescu, dacă se simte curat?

ION: Fiindcă n-o să mă creadă nimeni.

ELIZEU: Vezi, are și argumente...

ION: Deocamdată, n-o să mă creadă.

ELIZEU: Te temi și tu. Asta-i adevărul! Și acum e iarnă, și la pușcărie n-o fi chiar atît de cald ca aici... Chit că tu ești antrenat, tot umblînd în pantaloni scurți.

TUDOR: La pușcărie nu frigul e înspăimîntător... Uite, cea mai mare bucurie a mea, cînd m-au eliberat, a fost cînd am văzut verdele... Culoarea verde...

ELIZEU: Legionar n-ai fost, după cîte știu.

TUDOR: Sigur că nu, n-am fost... Culoarea verde, adică iarba, copacii... Și cerul albastru. Am stat culcat pe iarbă, pe spate, la marginea orașului, și-o după amiază întreagă am privit cerul albastru. Pe saturate.

MAMA: Înseamnă că te-a eliberat mai de mult? Ori în partea aia de țară n-a nins încă? Spune...

TUDOR: Altă dată... Vreau să mai spun însă c-am știut c-o să ne dea drumul. Cînd vor deveni foarte tari. Și-au devenit. Voi, adică, țara. Sîntem liberi. Și vom munci.

ELIZEU: N-o să spui că voi o să deveniți cei mai aprigi muncitori și apărători ai țării.

TUDOR: Nu. Dar eu am crezut în România, în destinul ei. În neatinarea ei...

ELIZEU: Țara are un destin al ei și trebuie să fie așa. Dar tu credeaai că numai Apusul ne poate salva. N-aveai încredere în forțele noastre proprii. Apusul! Dar dacă Apusul instaura din nou burghezo-moșierimea la noi? Tu spuneaai că numai din Apus ne-a venit întotdeauna tot ce-i bun. Pînă și marxismul.

TUDOR: Ai o memorie formidabilă...

Eram profesor de liceu, de istorie, tu erai de limba română... Exact așa susțineam. Am scris niște scrisori, am purtat corespondență cu cineva, nu contează cu cine, din Apus... Eram tânăr și naiv, sau prost, de credeam că eu singur pot să... Adică nu singur... Am scris amândoi, Elizeu... Tu mai mult dictai, eu scriam, practic... Și m-au prins... Adică te-au prins și pe tine... Dar tu ai negat. Intrasem amândoi în capcană, ca niște proști, Elizeu... Sau eu, mai bine zis, ca un prost. Tu n-ai scris cu mâna ta nimic... Așa ai declarat. Și în loc să fii alături de mine, ca acuzat, ai devenit martor. Împotriva mea. MAMA : Elizeu ? Dar nu ne-a spus...

TUDOR : Procesul s-a judecat închis... Erau mai mulți... Și-ai scăpat, Elizeu !... De vinovat eram vinovat... dacă vrei să recunosc acest lucru. Nu pe asta sînt supărat... Ci pentru că ai depus împotriva mea. Sperai c-am să mor și n-o să se afle. ELIZEU : Nu-i adevărat.

TUDOR : E adevărat. Și Iosif Dragu a fost martor. Dar el, așa găinar cum era, a tăcut. Fiindcă de fapt n-a știut nimic. Eram coleg cu el de liceu, aproape prieten, dar prieten de sprijiri. El a fost martor. Și te-a auzit. Și mai poate fi martor.

ELIZEU : Acuma vezi în toți cei care n-au fost închiși numai dușmani... De ce să-ți fi făcut eu tie rău ?

TUDOR : Ca să-ți aperi pielea. Poate cineva ți-a oferit șansa să scapi, cu prețul asta, poate... Sau poate ai oferit tu prețul... Și-acuma am sosit, Elizeu... N-am murit. Și văzîndu-te în fiecare zi, o să-mi aduc aminte ce-am făcut... Dar și tu o să-ți aduci aminte. ELIZEU : Ce vrei, să mă sinucid ?

TUDOR : De ce ? Eu îți spun adevărul, cred că-mi dai acest drept. L-am plătit.

GILDA : S-a debarasat, s-a purificat, s-a transformat unchiul Elizeu...

ELIZEU : Numai tu ești bună, Gilda, în familia noastră... Tu ești oia noastră bună.

TUDOR : Toate au un timp al lor, Elizeu, nu trebuie să te superi pe Gilda. Cei de seama noastră s-au împrăștiat, unii au mai murit... Noi doi știam foarte bine. Și eu n-am murit... Asta poate te enervează... Eu am plătit, tu te-ai ascuns, fiind liber ai trăit mai ascuns decît mine, ca să nu plătești... Dar nu te găsește vinovat pentru ce-ai făcut atunci, pentru ce-ai gîndit atunci, ci pentru că ai depus ca martor. Tu m-ai condamnat. Și atunci, pentru mine, tu te-ai condamnat singur. Și prietenia și faptul că eram rude, tu le-ai aruncat, ca să scapi. Pentru asta nu te iert.

ELIZEU : Nu-i adevărat nimic... Mă invidiez, mă invidiai și atunci, pe ascuns, că scriam, că aveam succes la fete. Și tu erai căsătorit și cu copii... Simțeam...

TUDOR : M-ai trădat ca să devii o glorie a scrisului ? De teamă c-o să te ratezi, m-ai trădat ? Ai și-acuma succes la femei ?

ELIZEU : Am. Și nu te-am trădat... Îmi pare

rău, că m-ai jignit. Mai bine plecăm la Pălădescu.

TUDOR : Te-am jignit ? Că ți-am spus adevărul ?

GILDA : Ce să cauți la Pălădescu ?

VICTOR : Dar e frate de spirit cu Pălădescu, și asta, pentru gloria lui, taie în carne vie...

ELIZEU : Nu e o oră propice pentru explicații. Fiecare a băut destul alcool. Spiritele ațite de alcool... Pălădescu, repet, e cinstit. A suferit și el destul.

VICTOR : Toate drumurile sînt presărate cu jertfe, a zis un înțelept. Cu suferințele altora, cred.

ELIZEU : Cu suferințele personale... Nici eu n-am trăit pe roze. Și eu am suferit.

TUDOR : Tu n-ai suferit. Te-ai adaptat. Chiar fără să crezi. Da, da, fără să crezi, te-ai adaptat. Altfel nu ți-ar fi frică de mine. Eu sînt o oglindă, îți pun în față această oglindă... Dar de ce nu te recunoști ? De ce nu recunoști ? Altceva nu ți-am cerut, decît să recunoști.

ELIZEU : Să recunosc fanteziile tale. Mîine o să mă obligi să recunosc altceva. La infinit.

TUDOR : Fantezii ? Nici asta nu-ți amin-tești, cum am jucat într-o după amiază fotbal, cînd eram studenți, și tu m-ai lovit la dreptul de n-am mai jucat aproape o lună ?

ELIZEU : Ba da, mi-amintesc... Te-am lovit așa, din joacă... La un meci se-ntîmplă... Nu te-am lovit fiindcă erai mai bun ca mine, cum ai susținut tu, doar amindoi jucăm prost.

TUDOR : Nu eram mai bun, dar poate aș fi putut fi. În orice caz, te deranja jocul meu...

ELIZEU : Fleacuri tinerești ! Te-am lovit din joacă, nici măcar nu credeam c-o să șchiopătezi...

GILDA : Și pe mine tot în joacă ai vrut să mă pasezi lui Pălădescu ieri ?

ELIZEU : Te-am prezentat. L-am întilnit întîmplător, și...

GILDA : Cunosce eu întîlnirile astea întîmplătoare... Și regizorului, tot întîmplător... M-ai pasat, asta-i cuvîntul, mi-a spus-o regizorul cînd s-a căsătorit cu mine... S-a-ndrăgostit de mine și mi-a spus cum de fapt la început a vrut numai să se culce cu mine. Și tu, pentru o sticlă de șampanie mi se pare, în joacă ai spus c-o să fii a lui...

ELIZEU : Mortul e mort, poți să pui orice pe seama lui.

GILDA : E mort, dar eu sînt vie. Ce spun eu nu contează ?

ELIZEU : Știe toată lumea ce fel de ființă ești.

GILDA : Ce fel de poamă, adică...

ELIZEU : Poamă, dacă vrei. Toată ziua... Nu te mai interesează nimic altceva, nu mai citești nici măcar o carte.

GILDA : La vîrsta mea ? De ce să citești cărți ? Sînt o poamă, da, dar care-a fost primul ins care s-a culcat cu mine ? Din

joacă? Cine a venit într-o zi de vară la mine în cameră și s-a băgat sub plapumă, zicînd că-i este frig? Și-a început să mă mîngîie, și să mă sărute din joacă pe urechi și pe buze? Cine, unchiule Elizeu? Nu tu? (Elizeu se îndreaptă spre toaletă.) Iată cum am ajuns poamă, din scîrbă față de acest unchi pocăit, de-asta am fugit de-acasă și m-am culcat cu cine-am vrut, să nu te mai văd. (Elizeu intră la toaletă.) Din joacă... Dar din joacă poți să și omori, auzi, nu te-ascunde!

OCTAVIA: Hai mai bine să cîntăm „Mulți ani trăiască“. Tot n-am cîntat... Timpul nu se-ntoarce, că nu e fus, așa a spus și Dragoș, este?

VETURIA: Care Dragoș?

OCTAVIA: Dragoș, grasul, de la Sibiu.

VETURIA: N-am auzit de el.

OCTAVIA: Lasă că-ți amintești tu. (Cîntă „Mulți ani trăiască“ împreună cu Veturia.)
GILDA: Acuma de ce s-a ascuns acolo?
ION: Acolo, la Pălădescu, tot una e.

TUDOR: Elizeu, nu te-ascunde, vino afară.

VICTOR: Toată viața și-a ascuns și numele, tot timpul a semnat în reviste nu cu numele lui, a semnat Elizeu Pedestru. Pînă și noi îi spuneam Elizeu, nu-i mai spuneam pe numele adevărat.

ION: Serios, ce-o face acolo?

VICTOR: Scrie critică literară. Numai acolo se poate concentra. (Octavia și Veturia cîntă „Mulți ani trăiască“. Ion forțează ușa la toaletă și o deschide. Se văd picioarele lui Elizeu atîrnînd. S-a spînzurat.)

VICTOR: Ce ți-e cu criticii ăștia, întotdeauna îți strică buna dispoziție...

ACTUL 2

După puțin timp. În scenă sînt numai cîțiva protagoniști.

VICTOR: A murit numai ca să ne strice petrecerea de revelion. Și ca să nu se mai bucure nimeni de venirea tatii. A mai fost un caz. La Galați, bineînțeles. Elizeu mi l-a povestit. Dacă nu-mă-nșel. Doi vecini de apartament nu se-nțelegeau în ruptul capului. Într-o zi unul se căsătorește. Și, bineînțeles, nu-și invită vecinul la nuntă. Trebuie să spun că aveau un hol comun. Seara, la nuntă, în camerele fericitului soț, gălăgie, dans, cîntece... Vecinul bătea cu pumnul în perete... Dar nu-l lua nimeni în seamă. Și atunci el s-a răzbunat pe vecin: s-a spînzurat în hol. Și le-a stricat toată petrecerea.

ION: Sinistru. Un idiot.

VICTOR: Ce să facem cu el? Chemăm procuratura?

AUREL: Cred că nu e cazul... O să începă imediat ancheta.

VICTOR: Da, să mai amînăm, să-l mai lăsăm pe Elizeu să se bucure că noi n-o să putem mîncea curcanul și să discutăm numai despre el... Pe mine nu mă deranjează nici mort, cum nu mă deranja nici viu. Dacă Elizeu ar fi vrut să vadă un procuror nu intra dincolo... Să-l mai lăsăm acolo, dacă n-a dorit să vadă un procuror. (Sună telefonul.) Alo! (Lui Ion.) Pălădescu.

ION: Nu sînt aici.

VICTOR: Nu este aici... Nu, nu, eu vă comunic asta, el... El spune că nu-i aici. Nu e beat, de ce să fie beat? Să-l felicit? Să-i spun că sînteți cu inima și sufletul lîngă el? Îi comunic, sigur. Dar mai bine ați fi cu inima și cu sufletul lîngă Elizeu! Sigur, sînteți prieteni... Da, salut... (Inchide.) Are o voce dulceagă... Și un limbaj de servitoare slugarnică... (Bate în ușa de la toaletă.) Elizeu, Pălădescu e cu inima și sufletul alături de tine.

VETURIA: Elizeu unde-a plecat?

OCTAVIA (care a intrat odată cu Veturia): Lasă-l în plata Domnului... Mai bine să-ți explic cum se joacă twistul. (Au rămas ele singure în scenă.) Te lași cu toată greutatea pe un picior și cu vîrf de celuilalt picior faci așa ca și cum ai strivi un vîrf de țigară. Iar mîinile ți le miști ca și cum te-ai freca pe spate cu un prosop.

VETURIA: Trebuie să-l învăț și pe Costache hora asta... Costache nu știe decît sîrba, nici tangoul nu-l știe... Cînd pleacă adineauri la gară, nu uită să bea o sută de țuică, nu uită niciodată țuica. Dar pașii la tangou îi uită.

OCTAVIA (se rujează, se piaptănă): Tu, Veturiu, toate le ții minte. Ioai, țucu-ți memoria ta! (O sărută, apoi iarăși se piaptănă.)

GILDA (intră) : V-am spus să nu mai stați singure... Of, țara arde și dumneata te pieptăni.

OCTAVIA : Miine dimineață mă întâlnesc cu... cu el...

GILDA : Cu... cu cine ? A... Și unde vă-ntâlniți ?

OCTAVIA : Pe floaștăr. Fato, parcă era vorba să te măriți și tu cu unu' din Belgrad.

VETURIA : Cu un pictor. Avea casă, mașină, bani.

OCTAVIA : Dac-avea, nu se ducea Gilda ? ! La Belgrad ? N-avea nimica, nici casă, nici bănuți, nici taxi...

GILDA : E adevărat. Avea. Era din Belgrad, avea casă, avea mașină, avea bani, dar avea și nevastă.

PLATON (intră cu Victor) : Pe Elizeu pot să-l duc eu la morgă. E aproape. Îl iau în brațe, sau pe spinare, și-l transport. Sint obișnuit. Era nebun, eu îl suspectam de mult. Și cu nebulii procuratura e mai largă.

VICTOR : Lasă-l aici. Așa vrea Aurel, nu știu de ce. Adică : sper că îi e teamă de scandal. E bine unde stă Elizeu. Pe critici, istorici literari... la umblătoare !

OCTAVIA : Ioai, Victore, nu ți-e rușine de Dumnezeu ?

VICTOR : Marele Flaubert a zis, nu eu. Flaubert, clasic al literaturii universale.

OCTAVIA : Multe porcării mai spun și clasicii ăștia. Mi-ai mai spus tu, Victore, de un clasic d-asta care atîta o sămălit singur cum e cu lumea și atîta tot o judecat pînă hapt ! O bolunzit de cap !

VICTOR : Elizeu n-o bolunzit. El era de mult. Valsa prin literatură teribil. Și cel mai timpit obicei e să susții niște lucruri pe care toată lumea le știe altfel. El mințea cu patos...

PLATON : Era nebun.

TUDOR (din ușă auzind ultimele replici) : Crezi ?

PLATON : Sint convins.

GILDA : Tu pe toată lumea o consideri nebulă.

PLATON : Din asta trăiesc... Din nebunia lumii, și dacă n-aș crede în ea, m-aș face stomatolog.

AUREL : Elizeu nu era nebun. Se temea de faptele lui... Laș. Trebuie mers pînă la capăt, cu orice risc, cînd începi o bătaie.

PLATON : Era nebun.

VETURIA (Octaviei) : Și-i spun în fiecare dimineață lui Costache : izmene groase, pe picior, cum are Rigoletto, c-așa poartă toată lumea acum — Rigoletto, el nu. Mă, îi spun, e frig, că regiunea noastră e între munți și aici soarele e scurt. Răsare tîrziu și apune devreme, soare scurt...

PLATON (lui Tudor) : Vedeti, fiecare om e nebun în felul său. (I-o arată pe Veturia.) Dînsa are mințile rătăcite... Mereu plutește în fericire, mereu vorbește cu Costa-

che, totul în mintea ei e fermecător cînd vorbește despre Costache, uită toate miizeriile, uită frigul, munca, și e fericită... Mintea dînzei rătăcește fericită prin amintiri... Ea crede că trăiește Costache, că a vorbit adineauri cu el.

TUDOR : Crede ?

PLATON : Da, crede că i-a pregătit mincare, i-a dat indispensabili Rigoletto...

TUDOR : Costache a murit ?

AUREL : A fost împușcat mai de mult în munți, de niște bandiți. Era șef de stație... N-a vrut să oprească un tren important... L-au lichidat. Era iarnă. (Tudor merge la Veturia.)

OCTAVIA : Nu se pricepe la fotbal Veturia... (Lui Tudor.) Deloc. Și doar a văzut cu mine la televizor toate meciurile și România — Portugalia și Internazionale — Dinamo... În minutul unu, Veturio, nu-ți amintești ? Pircălab a luat mingea, a fișnit pe extremă ca un bolid și dintr-un unghi dificil a tras puternic făcînd inutilă intervenția portarului portughez : 1—0 pentru noi...

PLATON : În ce minut a marcat Mateianu cînd era la Știința-Cluj golul victoriei în poarta Farului ?

OCTAVIA : În minutul 73, dintr-o pasă primită de la Petru Emil.

GILDA : Știe tot și totuși e virgină.

OCTAVIA : Sint și mă mîndresc cu asta. (Veturiei.) Îmi face un contabil curte... (Sînt singure.) Ce zici, să mă las pîngărită ?

GILDA (neîntrebată) : Nu. Mai abține-te. Dac-ai stat atîta timp, mai ai răbdare pînă găsești pe cineva să te ia de soție.

OCTAVIA : Trebuie să vină.

GILDA : Vine ! Vine ! Făt-Frumos...

OCTAVIA : Cavalerul visat de mine e ca Făt-Frumos... Vreau să fiu pură în noaptea nunții.

PLATON (lui Aurel) : Știe toate formațiile de fotbal din țară. Și citește „Sportul Popular“ zilnic...

AUREL : Și Ion citește „Sportul Popular“ zilnic. Și insultă lumea cu balivernele lui.

OCTAVIA : Imaculată. (Iese cu Veturia.)

GILDA (lui Platon) : O s-o ia Mutu. Nenorocita ! S-a gîndit toată viața la o prostie : să fie imaculată ! Femeia trebuie să fie la nivelul secolului. La nivelul bombei atomice. Să atragă, să subjuge, să distrugă. Femeia trebuie să fie radioactivă. Hai, Platon, să te-nvăț cum se mănîncă curcanul !

PLATON : Nu, mersi, sint sătul... Aș dori un vin.

GILDA : Hai să-ți dau vin. (Îl trage de mină după ea. Ies.)

TUDOR : Îngrozitor !

AUREL : Ce-i îngrozitor ?

TUDOR : Totul s-a schimbat. Totul e altfel decît m-am așteptat.

AUREL : Ce voiai ? Trebuia să fi rămas acasă, să ai grijă de ea.

TUDOR : Oricum, tăta vreme cît Elizeu...
AUREL : Te poți lua după spusele Gildei ?
Dacă a mințit ?

TUDOR : Dacă mințea, Elizeu nu...

AUREL : Nu din cauza ei... Din cauza dumatăle ! Da, da, a amenințării dumatăle. Omul o fi avut păcate... Posibil. Dar pentru meritele de-acum i-au fost iertate.

TUDOR : Atunci înseamnă că și pe mine m-ar fi iertat, dacă aș fi rămas liber.

(Victor intră discret cu un pahar în mînă.)

AUREL : Fiecare îns e dator să aibă grijă de libertatea sa.

TUDOR : De libertatea mea a avut grijă Elizeu... Dacă el... Nu v-aș fi găsit așa, fiindcă n-aș fi plecat...

AUREL : Lasă-l pe Elizeu, nu numai el... Și apoi n-are rost să faci pe dezamăgitul... Bărbatul a venit acasă, dar nu dintr-un război unde s-a sacrificat, apărîndu-și țara și familia, ci dintr-o pușcărie, unde-a fost trimis pentru că voia să-și distrugă țara, și-acasă nu și-a găsit soția trăind cu noul rege, ca în tragedii, trădîndu-l, ci și-a găsit aceeași soție fidelă, care a ținut familia pe umerii ei, sacrificîndu-și viața, ține minte. Așa s-ar putea începe povestea... Nu ca în tragedii. Deci, să nu facem „tragedii“, tată, dacă zici că-mi ești tată.

TUDOR : Am găsit un fiu ostil, și asta e mai rău... Că e din sîngele meu.

AUREL : Dar nu și din convingerile tale. Nu am nici o idee reacționară și nu sînt dușmanul acestui timp.

TUDOR : Vrei să mă dai pe ușă afară ?

AUREL : Am spus doar că nu sînt dușmanul...

TUDOR : Din moment ce-am fost liberat, statul a considerat convingerile mele inofensive, chiar dacă ele ar mai exista... Și a sperat la o adaptare a mea, dacă nu la convingeri noi... În orice caz, îmi dă posibilitatea să fiu om, să trăiesc în libertate. Ori te încurcă libertatea mea ?

AUREL : Ca să fiu sincer, am trăit și fără dumneata, pe propriile noastre picioare, de ce ne-ai încurca ? O bucată de piine nu-i o problemă astăzi.

TUDOR : Pot să muncesc, n-o să cerșesc de la nimeni... Am și un loc de muncă asigurat...

TUDOR : Deci ești fericit ! Atunci de ce ziceai că e îngrozitor ? Ori vrei să ne terorizezi cu ideile dumatăle pe toți ?

TUDOR : Cum să vă terorizez ?

GILDA (intră strigînd) : În genunchi, în genunchi ! (Apare Platon în patru labe.) Așa, dacă zici că mă iubești ! Așa-ți trebuie...

AUREL : S-a-mbătut ?

GILDA : Platon nu se îmbată niciodată. E nebun.

PLATON (nu se ridică. Lui Tudor) : Fiecare e nebun în felul său, cum v-am mai spus. Gilda n-are mintea smintită, căci vedeți ce orgolioasă e și cum mă pune să merg în patru labe. Ea, simțurile le are

sărite din țîțîni, deplasate, ca să nu zic nebune.

GILDA : De-aceea sînt „setoasă“ de iubire, înțeleptule ?

PLATON : Sete, da, sete, o sete organică, o sete fără voia ei, ca vara setea de apă într-o zi cu arșiță cumplită.

AUREL : De ce nu-i este sete de învățătură ?

PLATON : Ea e bîntuită de soare, de dragoste, e nebună... dacă vreiți.

MAMA (din prag) : Tudore nu știu ce vrea Mutu... (Tudor o urmează.)

PLATON (lui Aurel) : Și eu nu sînt pentru ea ca apa, potabil.

GILDA : Apa care mă astîmpără, dar o dată băută, vreau altă apă. Apă chioară. Apă pentru arșița ce mă omoară !

PLATON : Ard simțurile în ea ca-ntr-o lupoaică. Dacă s-ar fi făcut artistă de teatru poate ar fi ars ca o făclie pentru întreaga lume.

AUREL : Dar așa arde ca o femeie oarecare. Și asta din cauza tatii. (Tudor a intrat urmat de Mut și a auzit.) Apă, materie primă ! (Gildei.) Și te mai și lauzi.

GILDA : Mă laud, fiindcă sînt însărcinată. Pentru prima dată. Și voi fi mamă. Port în pîntece un copil. Pentru el l-am chemat pe Moș Gerilă, vreau să fie fericit în noaptea asta de revelion. Am un copil, Aurele ! N-o să mai fiu singură la bătrînețe. Și n-am să mai stau cu tine în casă. Și dacă te mai aud că pe mama copilului meu o faci tîrfă, îți ard ochii cu vitriol ! (Iese.)

AUREL : Are dreptate Platon, are nervii deplasați. Sînt sătul ! Vreau liniște ! Asta vreau, să pot trăi o jumătate de oră în liniște, măcar în noaptea Anului Nou.

VICTOR : Liniște ! Pentru burta frățiorului, faceți liniște ! Să aibă și el plăceri, sărmanul. Frățiorul și-a pierdut echilibrul, de strigă : liniște ! Te temi de ceva ?

AUREL : Mă tem de prostia ta... De ce să mă tem ?

VICTOR : Dacă vrei liniște înseamnă că nu-ți place ceva... Poate nu-ți convine că a venit tata din... S-ar putea să te dea afară de la Combinat... N-ai scris în autobiografie că tata e la închisoare...

AUREL : N-am știut că trăiește... Am scris că e mort. Așa mi-a spus mama.

VICTOR : Așa ți-a spus, dar știai că nu este așa. Ți-a spus că e mort, ca să n-ai neplăceri în facultate...

AUREL : Mamă, mi-ai spus să scriu că e mort.

MAMA : Da.

AUREL (lui Victor) : Acum ce mai dorești ? Și mama a divorțat în acest timp de tata, ca să n-aibă nici ea neplăceri în slujbă. Este, mamă ?

MAMA : Da.

VICTOR : Dar ea știa că tata n-a murit. Și știi și tu precis. Ai scris mort, ca să uiți și atât cât știi despre el, să ai libertate întreagă, să nu te mai împiedice el. Și acum el e viu, a venit și te împiedică, de aceea ceri liniște. Nu din cauza Gildei.

AUREL : N-am de ce să mă tem pentru greșelile tatii. Nu eu le-am săvârșit.

VICTOR : Nu te temi? Să zicem. Dar te temi că te vor da afară pentru nesinceritate.

AUREL : Ce fel de nesinceritate? Aiurezi.

VICTOR : Oare? Amintește-ți pentru ce l-ai dat afară din facultate pe colegul vostru Luchian? Pentru că taică-său fusese chiabur? Nu. L-ai dat afară pentru că el nu declarase că taică-său a fost chiabur: adică pentru nesinceritate. Tu ai inventat cuvîntul ăsta. Nu-ți amintești ce mîndru erai de el? Pentru nesinceritate vei fi dat și tu afară, de asta te temi. Vrem liniște. Adică noi să ne ținem limba, și tata, eventual, să facă aripi. Asta-nseamnă liniște: să tacă toți, ori să crape. Degeaba spui că Gilda din cauza tatii s-a ratat. Tu de ce nu te-ai ratat?

AUREL : Eu am muncit.

VICTOR : Tu ai ajuns inginer, te-ai realizat, ești cineva, dar ca om ești de o mie de ori mai ratat decît Gilda. Tu ai mințit tot timpul. De ce l-ai acuzat pe Luchian de nesinceritate față de U.T.C.? De ce? Ca să vadă toți că tu ești sincer atașat comunismului și că tu n-ai putea săvârși o asemenea murdărie.

AUREL : Luchian și furase din cămin fiș-fiș-uri

VICTOR : Trebuia judecat numai după furt...

AUREL : Tu nu mă poți judeca, ești invidios pe mine că mi-am terminat studiile... Ai îmbătrînit degeaba, vorbești fără să faci nimic... Eu nu mă tem de nimeni, îmi fac datoria zilnic, pentru oameni, pentru stat, ca un soldat.

VICTOR : Ca un soldat plătit. Lupti, dar fără să riști o moarte.

AUREL : Ce moarte? Bazaconii.

VICTOR : O credință, adică, nu te fă că nu înțelegi. Cei care se angajează într-o luptă în care cred, se gîndesc și la moartea posibilă... Comuniștii, luptînd, crezi că nu s-au gîndit la moarte?

AUREL : Să lăsăm... Tu n-ai de unde să cunoști asemenea probleme. Eu muncesc, lupt ca oamenilor să le fie mai bine.

VICTOR : Lupti, dar fără să riști, ținînd la viața ta, la postul tău. Să nu te dea afară. Ca un soldat care nu va muri niciodată în luptă, căci nu-l interesează cauza ei, ci ce primește, și dacă are mașina la scară... Tu ești un burghez care trăiește în socialism, liniștit, satisfăcut, uitînd că toată bunăstarea ți-o datorezi muncii altora, bucurilor produse de un combinat socialist.

AUREL : De ce mă ponegrești, ca să vadă tata, și toți, că ești bun și drept ca un

sînt? De ce mă urăști, Victore? De ce minți?

VICTOR : Nu mint. Ești convins și tu că nu mint. Pentru mine minciuna e moarte! Știi și tu că eu nu mint, că nici măcar pe mine nu mă mint. Sînt convins că cine minte moare! Și atîta timp cît mai trăiesc treburile să spun adevărul. N-am nimic de pierdut și aș fi laș dacă și în aceste momente n-aș spune ce cred. Dacă aș fi mincinos, conformist, lingușitor... Convingerea aceasta m-a ajutat să-mi regăsesc propria fire, propria mea ființă. Am renunțat la toate convențiile morale, sociale, și m-am găsit în propria mea matcă, autenticitatea mea: care e un imens pustiu, o imensă Sahară.

TUDOR : Poate chiar firea te face să te simți pustiu, dezamăgit.

VICTOR : Dar nu sînt dezamăgit, nu. Lipsa minciunii m-a făcut să fiu om întreg, cum m-am născut, fără lașități, fără ambiții, ca Aurel... Cînd nu mai ai nici o șansă, nici o speranță, în lumea asta, cînd ai în față singură moartea, nu mai ai nici un motiv să lupti, cum zice Aurel că se luptă, să minți cum ne-a mințit mama ca să nu disperăm, să trădezi, cum a trădat Elizeu. (Întră Ion.) Sînt sincer ca în fața ultimei spovedanii...

ION : Adică poți fi om numai cîteva luni sau clipe într-o viață?

AUREL : Sinceritatea ta e neputință, e teama de a te ocupa serios de ceva. Te-ascunzi în spatele ei ca să nu faci nimic. Credința aceasta ți-a dat motiv ca să fii lenș și obraznic cu toată lumea. Cine-ți poate răspunde, cine te poate jigni? Te bazezi pe faptul că toată lumea se teme de minciună, care e un fel de cancer, cum se temea înainte de tuberculoză. Ah, melodramele astea, cu moartea! „Dama cu Camelii“, și-ar face azi penicilină. Și-ar rezolva totul. Miine n-o să mai fie nici minciuna, nici cancerul o problemă. Și la urma urmei, de unde crezi că ai dreptul să jignești pe toată lumea făcînd pe omul care spune adevărul, care e obligat să spună „adevărul“, ca să fie sincer cu el însuși?

VICTOR : Dar eu nu te jignesc pe tine, Aurele. Tu te simți jignit. Dacă un lucru nu-i adevărat, nu poate fi jignitor. E un cuvînt de laudă. Dacă eu spun: Aurel e un om cinstit, tu te simți jignit, fiindcă știi că nu ești cinstit. Dacă spun: Ion e cretin, el ride, o ia ca o glumă, fiindcă nu se simte jignit.

AUREL : Dar tu spui: Aurel e necinstit! Ion e un cretin! Spui ce gîndești tu, nu ce-am crede noi.

VICTOR : Adevărat, spun ce cred. Și dacă e adevărat ce spun, te superi. Vezi, turbi și-acum de supărare! Inseamnă că degeaba „Dama cu Camelii“ și-ar face penicilină, ea s-ar putea vindeca, tu nu.

AUREL : Sinceritatea ta nu-i decît un fel de lașitate care nu mai dă randament. Ai fost totdeauna un neisprăvit, fără nici o

ca și-acum. Înainte mă tapai de bani șantajându-mă ca un escroc, spunându-mi pe față că dacă nu-ți dau un pol, sau o sută, sau o mie, cum ți-era cheful, mă spui nevesti-mii că m-ai văzut c-o nemțoaică, ori că mă torni la cadre că tata e în pușcărie și trăiește... Vezi, din tata tu ai făcut un motiv de șantaj. Și-acuma-l faci pe Cristos care spune adevărul.

TUDOR: De cine ți-e frică, Aurel?

AUREL: De nimeni, nu te lua după aiurelile lui Victor. Îi place să facă pe caverlerul sincerității!

TUDOR: Vedeți, pe vremuri și eu scriam... Nu știu dac-aș fi ajuns cineva. Dar era o posibilitate. Credeam că totul se va schimba. S-a schimbat, dar poate prea târziu, pentru mine... Tu, Aurel, se pare că vei realiza fapte nemaipomenite.

VICTOR: Poate să ajungă director general, ori o să descopere ceva.

TUDOR: Și totuși, când îți vrei numai binele tău, nu e bine... Înseamnă că poți face orice, ca să-ți ajungi scopul.

PLATON (intrînd cu Gilda): Sau poți ajunge la nebuni. Cine are gînduri prea multe, este clientul meu.

TUDOR: E bine să ai gînduri... Uite, la pușcărie nu mai aveam nici un gînd. Totul era asigurat, totul știut. Nu mai aveam nici gînduri c-o să pățim ceva, nu ne mai temeam.

AUREL: Dar nici nu mai sperați...

TUDOR: Nu, speranță aveam, speranța nu se pierde. Dar tu te temi, Aurele, prea tare te temi, de parcă n-ai fi liber. (Mama iese scîrbită.)

VICTOR: Nici nu e, tată. Față de el nu e liber, întîi și-ntîi.

AUREL: Numai proștii sînt cu desăvîrșire fericiți. Proștii sau cei care fac pe bolnavii. Eu nu sînt fericit, e bine? (Intră Mutu, urmat de Octavia și Veturia.) El e fericit!

TUDOR: Nu rîde, Aurele!

AUREL: El e fericit!

TUDOR: Nu-ți bate joc, Aurele, că te plesnesc!

AUREL: În casa mea? Dar cu ce drept? În primul rînd nici nu știu sigur dacă-mi ești tată sau nu. Poate ești doar un ibovnic de-al mamei din tinerețe.

TUDOR: N-o jigni pe mama, Aurel!

AUREL: Dar n-o jignesc. Îmi spun o părere. Dacă Victor are dreptul să-și spună părerile, eu n-am? Poate mamei i s-a urît să trăiască singură și ne prezintă astă seară pe-o cunoștință a ei din tinerețe, zicînd că e tatăl nostru. Cine ar putea spune că nu e? Doar noi nu-l cunoaștem.

VICTOR: Elizeu îl cunoștea...

AUREL: Elizeu era fratele mamei. Putea să spună el altceva decît mama? Întrebați-l! Elizeu, cine este omul acesta? Tăcere. E tatăl nostru, Elizeu? Iarăși tăcere. Dacă mama o să ne spună că Mutu e tatăl nostru, Mutu e! Poate s-a săturat și mama să fie singură la bătrînețe.

GILDA: Dar actele...

AUREL: I-a cerut cineva actele? Dar actele se pot aranja, sînt sute cu numele nostru în țară. Iar de n-are acte, o să spună că de fapt el e tatăl nostru adevărat, nu cel din acte.

TUDOR: Mai bine nu intram în casa asta. GILDA: Tată, nu te lua după el. De-ar putea, nici pe noi nu ne-ar recunoaște, ca frați, îl deranjăm, îi stricăm prestigiul. Eu, mai ales.

AUREL: Nu trebuie să te superi... Nu semeni cu nici unul din noi la înfățișare, la fizic... Și sînt atîția escroci că te poți aștepta și ca unul să se dea drept tatăl tău. Ar mai ciupi bani, ar avea căldură, liniște. Plus că-și mai aduce și-un prieten pe care din precauție, ca să nu spună năzbîtii și să se demaște cumva, îl prezintă drept mut. (Mutu îi face semn lui Tudor că vrea să plece.) Și după ce se satură, face și nazuri și vrea să plece.

TUDOR (făcîndu-i semn Mutului să stea pe scaun): Stai, nu pleci nicăieri. Nu uita, Aurele, că pot pleca definitiv. Dar atîta timp cît stau aici, eu sînt stăpînul de drept al acestei case.

AUREL: Stăpîn, ce-i aia stăpîn?

VICTOR: Tată, nu te enerva, așa e el, sîciit, îi scoate pe toți din răbdări, ca să aibă ultimul cuvînt. Să se impună, să se teamă toți de el. Vrea să aibă ultimul cuvînt, așa s-a învățat.

AUREL: Eu nu cred că ești tatăl meu. (Veturia, Octavian, Platon ies.)

GILDA: Platon, nu pleca. Nu vrei să-l consulți pe iubitul nostru director?

PLATON (ieșind): Inutil! Cunosce și boala asta. De fapt, nebunii rid unii de alții și între ei stabilesc chiar grade. Există și la ei o ierarhie și o disciplină. (Iese.)

AUREL: Lasă-l dracului de idiot! (Lui Tudor, serios, vorbind ca între bărbați.) N-ai nici o mărturie că ești tatăl nostru.

TUDOR: Vă am pe voi.

AUREL: Dar noi nu te recunoaștem și nu-ți semănăm.

GILDA: Eu îl recunosc.

AUREL: Mersi. Se vede că-l cunoști de minune. Cînd a intrat, te-ai și dat la el.

TUDOR (urlînd): Sînteți copii mei.

AUREL: Nu-ți semănăm, chiar de-am fi din singele tău. Cîrnați! Timpul e o mașină de tocat, nimic n-a mai rămas din preînșii tăi fii, toți sîntem cîrnați.

GILDA: Nu te știam filozof, te știam doar cîrnățar! Poate-așa vrei tu să faci cu oamenii ce-i ai în subordine? Pe mine n-o să mă toace nici o mașină.

AUREL: Ești tocată gata. Ai îmbătrînit, nu te uiți în oglindă, ești bătrînă și n-ai realizat nimic, și cînd mergi pe stradă lumea te arată cu degetul și chihotește.

GILDA: Și spune: e sora directorului! De aceea nu-ți convine. Ei, mai bine ce-am fost eu decît ce ești tu. Eu n-aș gonii pe aimeni din casa mea în noaptea de revelion,

pe nimeni sfîntă noapte din an, n-aş da pe nimeni afară. Pe nimeni. Dar pe tatăl meu, sau pe unul care are curajul, chiar de-ar fi escroc, să ne-aducă bucuria în casă spunînd că e tatăl nostru, în nici un caz. Dar ştii şi tu că puşcăriile s-au golit... AUREL: S-au golit de mult... A întîrziat. Mai citim şi noi în ziare. Marea graţiere a fost de mult... TUDOR: E adevărat... Dar întîi am fost să-i caut acestui om casa, neamurile... (Îl arată pe Mut.) Şi n-am găsit pe nimeni. GILDA: Nu l-a recunoscut nimeni? TUDOR: Nimeni. VICTOR: N-a avut nimeni nevoie de el? TUDOR: Cine are nevoie de un ins ca el? AUREL: Şi-atunci te-ai găsit bun şi l-ai luat cu tine. TUDOR: Spune-mi dumneata, chiar de nu mă recunoşti ca tată, sînt doar un bătrîn... L-am luat cu mine. Ce voiai? Să-l duc din nou la puşcărie? Unde? AUREL: Nu cred că nu se găsea un loc şi pentru el în ţara asta. TUDOR: Loc da, dar nu şi căldură. Chiar eu m-am gîndit dacă să vin sau să nu vin acasă. De asta m-am angajat şofer. AUREL: O să-mi spui că şi la puşcărie ai găsit mai multă căldură decît în inima mea? TUDOR: Mai multă. AUREL: Fiindcă sînt intransigent şi nu admit escrocheriile? Vrei să sun miliţia? (Se îndreaptă spre telefon.) Vrei să le spun că doi indivizi fac speculă cu sentimente paterne şi cu umanism? GILDA: Nu dai nici un telefon, nu ţi-e ruşine? De te-ar auzi mama, ar îmbătrîni cu o sută de ani. AUREL: Mama e bună, e miloasă... GILDA: Dar Elizeu îl cunoştea, de-aceea s-a sinucis. AUREL: Din cauza ta s-a sinucis, că l-ai făcut de rîs. Era un sensibil, un literat fin şi pudic, un burlac convins, dar care n-a putut rezista învinuirilor tale stupide, care-l dezonorau. GILDA: Dar e-adevărat ce-am spus! AUREL: N-am auzit niciodată o tîrfă să spună cumva că minte. VICTOR: Să ne strice nouă cheful s-a sinucis, şi poate temîndu-se de ce ştia tata de el... AUREL: Nu tata, acest om. Poate-l cunoştea de mult, ca pe un escroc fără scrupule! Vreţi să dau telefon? TUDOR: Nu da, plecăm noi. AUREL: Vedeţi? (Lui Tudor.) Şi unde-o să mai mergeţi? TUDOR: La hotel, unde-avem bagaje... În noaptea asta părăsim oraşul, nu vă mai deranjăm. AUREL: Deci recunoşti că eşti un escroc? TUDOR: Da, recunosc. AUREL: Poate c-aţi fost şi la puşcărie... Poate acolo l-aţi cunoscut pe tata şi-aţi auzit de noi.

TUDOR: Da... AUREL: Şi aţi crezut că a dispărut cumva mama, sau poate o cunoşteaţi şi pe ea... Aţi venit să ne escrocaţi. Ei bine, ca să nu vă pară rău, vă dau banii ăştia, s-aveţi de drum. (Îi bagă banii în buzunar.) Sînt două sute, v-ajunge? TUDOR: Da, ne-ajunge. AUREL: Dacă-ţi scăpat de la puşcărie, să vă pară bine că trăiţi. TUDOR: Ne pare, dar nu asta e totul, că trăim... Ci ce-am făcut, trăind. Eu, nimic... AUREL: Şi Mutu? TUDOR: O, el e într-adevăr nefericit. Într-adevăr, e mut. A intrat în puşcărie băiat de şaptesprezece ani, dintr-o greşală. Era cioban la un escroc... L-a predat în locul lui fiu-său... Apoi a venit războiul... I s-a pierdut urma... Aţita l-au tot bătut şi-aţita a urlat, schingiuit, că şi-a rupt corzile vocale... De durere... Din bătăi a rămas mut. Nu ştie nici carte, nu ştie să vorbească, nu ştie să se apere. E ca un ciine lepădat... N-a avut nimeni timp pentru el. AUREL: Povestea asta să le-o spui altora. Şi înainte de a-ţi da banii. Eu te-am plătit, nu trebuia să mai minţi. TUDOR: Pe cuvîntul meu că e adevărat ce povestesc despre el. AUREL: De ce nu l-au eliberat în '44? TUDOR: Crezi că era aşa de simplu? A fost menţinut. Cine avea timp de el să-i revizuiască procesul? Vremuri tulburi... AUREL: N-o să iei apărarea tuturor de-clasaţilor. TUDOR: Nu vorbesc de toţi, vorbesc de omul acesta... De-abia acum l-au eliberat comuniştii... A intrat puşti şi a ieşit bătrîn. A trăit o tragedie adevărată, şi nici n-a ştiut. Şi cine e de vină? AUREL: Vremurile... OCTAVIA (întră urmată de Veturia): Aş vrea să ne jucăm de-a baba-oarba. VETURIA: Şi eu, şi eu... Să strig: Unde eşti Chimiţă? Şi tu să răspunzi. OCTAVIA: Aici, aici! Baba-oarba, aista-i joc. VETURIA: Unde eşti Chimiţă? (Ies rîzînd.) TUDOR: Pe vremuri te poţi supăra? Nu... Dar timpul nu se mai întoarce. Şi dacă omul acesta n-a fost fericit, n-o să fie încîntat dac-o să-i spui că urmaşii, poate chiar ai lui, o să fie fericiţi... El n-a fost... AUREL: Şi ce vrei acum, să vă mai dau nişte sute? TUDOR: Nu... Spuneam doar că dintr-o greşală omul acesta nu este ce-ar fi putut fi azi... Poate chiar director în locul tău... AUREL: Ai umor... TUDOR: N-am. Priveşte-l: e un om bătrîn. A trăit de pomană! Şi nici acest lucru nu-l ştie. Elizeu, în schimb, a fost vinovat şi n-a plătit nimic. AUREL: Gata cu insultele! Nu ştiu, nu mă interesează ce-a fost cu Elizeu.

TUDOR : Niciodată n-a crezut cu mine
în ceva. El numai a aderat, s-a mulat, ca
muşchiul, să trăiască.

AUREL : Am spus : gata ! Nu uita cine
ești ! Și cine ai spus că ești. Substituire
de persoană, șantaj, cred că știi ce cuprind
decretele pentru aceste delictе.

TUDOR : Știu. Plec.

GILDA : Nu poate pleca fără să dea ochii
cu mama.

AUREL : Bine, să dea. (Lui Tudor.) Vă
lăsam singuri, pe tine și pe mama, dar să
nu încerci s-o șantajezi, chiar de te cu-
noaste cumva... Spune-i Mutului să plece...

TUDOR (vorbește ceva cu Mutu. prin
semne. Mutu pleacă) : S-a dus la hotel.

AUREL : Mamă, vino te rog... (Ies toți. în
afară de Tudor. Mama apare. Mamei.) Noi
treceam dincolo, să bem un vin. (Iese.)

MAMA : Tu de ce nu mergi dincolo, Tu-
dore ?

TUDOR : Plec...

MAMA : Unde să pleci ? Unde e Mutu ?
De ce-a plecat ?

TUDOR : A plecat la gară să-și ia bilet.

MAMA : Dar nu putea pleca mâine ?

TUDOR : Întotdeauna e bine să pleci la
timp...

MAMA : Și unde vrea să meargă ?

TUDOR : Nu știu. Undeva se va găsi și
pentru el o stea... Trebuie să vorbesc cu
el, nu-l pot lăsa singur, de aceea plec.

MAMA : Du-te, sau mai bine să vă ducă
Aurel cu mașina... Vă întoarceți mai repede
și poate-l convingi să nu plece chiar în
noaptea asta... Nu-i bine să te prindă prima
zi a anului călătorind, înseamnă că tot anul
n-o să stai pe-acasă, și-ar fi bine să-și gă-
sească și el o casă. O să te ducă Aurel cu
mașina...

TUDOR : O să merg singur, iau un taxi,
să nu-i stric petrecerea. Și n-aș vrea când
o să vorbesc cu Mutu să mai fie cineva
de față.

MAMA (privind ceasul) : Primul tren e
peste vreo oră și jumătate, mai ai timp.

TUDOR : N-aș vrea să-l las singur în
gară... (Luându-i mâinile.) Nu știu cum să-ți
mulțumesc.

MAMA : Pentru ce, Tudor ?

TUDOR : Pentru tot ce-ai făcut... Ai fost
o martiră, mamă...

MAMA : Nu mi-am făcut decît datoria de
mamă.

TUDOR (inghenunche în fața ei și-i sărută
mina) : Îți mulțumesc, mamă.

MAMA : Tudore, scoală...

TUDOR : Să nu rîzi de mine... Tot timpul
m-am gîndit la această clipă... Vezi, poate
Aurel ar rîde... N-aș vrea să între acum,
vreau să fim numai noi doi acum... Doar
puțin timp, foarte puțin, atîta timp cît să-ți
pot mulțumi... Nu, nu, e adevărat, tu ai
dus și crucea mea de bărbat, odată cu
crucea ta de nevastă... Poate ei ar zice
că am un limbaj demodat, poate așa o fi...

AUREL (intră, e surprins) : O, ridică-te,
omule, nu fă ca-n filme !

MAMA : Aurele, vrei să-l duci cu mașina
pînă la gară ?

AUREL : Îl duc, mamă, și pînă la capătul
pămîntului ! Dar cît mai repede, că imediat
treceam în noul an.

MAMA : Bine, te chem eu... Du-te Aurele...
(Aurel iese.) Nu te supăra pe el, i-am cres-
cut cum am putut... Nu sînt manierați. Erau
mici, atunci... Aurel avea o tricicletă verde.
Îți amintești ? El niciodată n-a mers pe tro-
tinetă, nici cînd a fost mai mare, amețea,
cădea, nici păstra echilibrul pe două roate.
Nici pe bicicletă nu știe să meargă, nici
acum... Tricicleta i-a plăcut grozav ! Iar
Victor, Victor nici nu știa să vorbească
atunci.

TUDOR : Tot timpul te-am iubit... N-ai
fost niciodată fericită, niciodată regină în
casa asta... Cum ți-am promis... Îți amin-
tești ? Am să te fac regină, îți spuneam,
tu o să fii regina lumii, nimeni n-o să fie
mai fericită ca tine...

MAMA : Da, regină, îmi amintesc... Și-atunci
îmi cîntai romanețe... Chitara ți-am vindut-o
de mult, cînd a intrat Aurel la facultate.
Știu că ți-neai foarte mult la ea, dar... Nu,
tot am vindut, tot ce rămăsese de la tine.
Nu din răutate, nu ca să nu-mi aduc aminte
ceva de tine și să mă-nfurie... Deși într-o
vreme, stiloul și basca pentru asta le-am
vindut, să nu-mi mai aducă aminte de tine.
Șanșos cum stăteai pe cap cu basca și cîntai
romanețe, bătînd măsurile cu stiloul... Dar
acum sînt fericită, Tudore... acum îi am la
masă pe toți ai mei, pe voi toți. Acum sînt
ca o regină... Bine c-ai venit, Tudore ! Îți
amintești ? (Cîntă încet) :

Te-aștept pe-același drum

De altădată !

Ca tu să mă-nțelegi

Că n-am uitat.

TUDOR : Uneori mă gîndeam la copii
și-mi ziceam : O, ei, desigur își iubesc tatăl,
dar el fiind plecat, ei și-au făurit o altă
viață... Și-au început să-l uite, și să nu-l
mai amestece în biografia lor, să-l creadă
mort...

MAMA (îl ascultă cîntînd) :

Să caut urma visului pierdut

Să-l găsesc

Și să-l mai sărut.

TUDOR : Și mă vedeam venind acasă... Ei
se bucură la început, dar deodată începe
să-i cuprindă o frică. Frica.

MAMA : Taci, Tudore, nu aiura, ascultă...

TUDOR : Așa mă gîndeam... Se vor teme...
Dacă eu trăiesc, le stric viața, cu biografia
mea... Eu sînt pentru ei alt timp, ce-a fost,
rădăcina putredă... Eu sînt pentru ei un
strigoi...

MAMA : Nu vorbi prostii... Ești tatăl lor.
tu le-ai dat viață, n-o să zică nimeni așa,
sînt alte vremi acum...

TUDOR : Tatăl lor, dar ei au crescut altfel. Și-atunci aş fi plecat, v-aş fi văzut şi-aş fi plecat în lume, să nu vă tulbur...

MAMA : Vai, ce prostii spui, Tudore !

TUDOR : Aşa mă gindeam... Iar dacă ei s-ar fi înfuriat şi-ar fi vrut să mă dea cu forţa afară, ori nu m-ar fi recunoscut... Ori ar fi vrut să cheme miliţia... socotindu-mă un escroc...

MAMA (ride) : Vai Tudore, Tudore...

TUDOR : Aş fi plecat atunci singur, decît să constate miliţia că sînt tatăl lor.

MAMA (rîzînd în hohote) : Vai, tot cu capul plin de păsări eşti, Tudore...

TUDOR : Mi-ar fi fost ruşine şi aş fi plecat, ca şi cum n-aş fi fost niciodată... Şi n-aş mai fi revenit... Să nu-şi închipuie că tatăl lor s-ar fi lăsat atît de adînc jignit, dat afară...

MAMA (sărutîndu-l, rîzînd) : Nu te-ai schimbat de loc Tudore, tot cu capul plin de păsări eşti...

TUDOR : Mai bine să par în ochii lor un escroc, decît propriul lor tată, atît de adînc... Mai bine să fie mîndri de un tată pe care nu l-au cunoscut, cum fiecare e mîndru că are un tată, oricine ar fi el...

MAMA : Păsări, păsări, o pădure de păsări e în capul tău...

Romanţa ta... taci, taci...

Azi toate s-au schimbat

Doar vechiul tei

Mai are flori la fel

Ca ochii tăi (Îl sărută.)

Dar în zadar aştept

Tu n-ai să treci

N-am să-ţi văd

Paşii pe poteci

TUDOR : Tu vrei să reiei, să legi totul de-atunci... Atîtea fire au fost...

MAMA :

Anii trec, se duc-nainte

Şi din tot ce-a fost iubiri

Şi din lacrima fierbînte

Se desprind doar amintiri...

TUDOR : Atîta timp... Dacă ar vrea să mă omoare ?

MAMA : Cine ? Ce vorbeşti, cine ? (Total schimbată.)

TUDOR : Să scape de mine... Aşa-mi închipuiau... Să-mi zică : eu nu te cunosc, nu ştiu dacă eşti tatăl meu sau nu. Ştiam că eşti mort. Şi vii acum şi ceri drepturi, loc şi casă, loc, loc la masă, peste tot, să ne strici viaţa, viitorul pe care ni l-am făcut singuri, fără tine...

MAMA (iarăşi ride cu hohote) : Vai, ai capul plin cu păsări, cu milioane de păsări...

TUDOR : Dacă nu eşti tatăl meu, dacă eşti altcineva ? Poate mama te-a uitat, poate...

MAMA : Taci, taci, păcătosule. (Îi astupă gura cu palma şi cîntă.) Te acompaniază cu chitara şi cîntă... Hai, cîntă, cîntă ceva :

Răsfoind în cartea vieţii

Dau de fila unde-am scris

Gîndurile tinereţii

Şi mă-ntorc la vechiul vis...

Hai, cîntă, vreau să te-aud... O, vino, nu pleca... Hai, Tudore, de ce eşti prost ?

TUDOR (cîntă şi ea îl acompaniază) :

O, vino, nu pleca, rămii

Că tu-mi eşti dragostea dinţii

Ai milă, nu pleca, te-ador

Că tu eşti primul meu amor

AUREL (intră, îi vede, aplaudă) : Bravo, bravo ! (Priveşte ceasul.)

TUDOR : Plec imediat...

MAMA : Hai să-ţi dau nişte mîncare, să aibă pe drum. (Îl trage de mînă în bucătărie.)

GILDA (intră împreună cu Victor şi Ion) : Dar unde să plece ? De ce sînteţi laşi ? Victore, parcă spuneai că tata are şase degete la mînă ?... De ce taci, Victore ?

VICTOR : Tata nu s-ar fi lăsat dat afară, n-ar fi fost laş, să plece...

GILDA : Dar l-a umilit, Victore. l-a umilit atît de groaznic. L-a dus pînă acolo unde omul îşi ia lumea în cap.

AUREL : E un escroc şi el a recunoscut. Lăsaţi melodrama stupidă. Sper să nu cîntaţi şi voi romanţe cu el.

ION : Nu e escroc...

TUDOR (apare Mama, are un pachet) : La revedere. (Dă mîna cu Gilda, cu Victor. Pe Ion îl sărută pe frunte. Dă mîna cu Aurel.) Merg singur, iau un taxi. (Vrea să o sărute pe Mama.)

MAMA (sărutîndu-l îl bate pe umăr) : Hai repede, repede, să-l ajungi. (Tudor iese, Mama intră în bucătărie fredonînd romanţa cîntată mai înainte.)

AUREL : Mama s-a ramolit. A început să-i placă romanţele.

ION : Nu e escroc, nu sînt escroci, nu... Dacă ar fi fost, nu plecau cu cîteva sute... Cîte ştiu ei... Puteau să te şantajeze, Aurele, fie şi-a fost frică... Cereau sume mari, dacă era escroci...

AUREL : Da. Escroci ! Însamnă c-au plecat ca mîine să înceapă adevăratul atac ! (Se îmbracă furios.)

GILDA : Unde te duci ?

AUREL : Să-l ajung.

GILDA : Nu pleca, e zăpadă, polei, maşina alunecă !

AUREL : Am să-l prind. (Iese.)

GILDA : Să nu-l calci, Aurel ! E tata ! Mamă ! (Mama intră.) O să-l omoare. Îl ştiu. Vrea să scape de el, cum vrea să se

scape de noi toți... Îl calcă.
MAMA : Gilda, ce-i cu tine ? (Ion fuge afară.)
VICTOR : Mamă, tata avea într-adevăr
șase degete la...
MAMA : Da... (Se aude mașina pornind.)

VICTOR : Eu credeam că-mi spuneai po-
vești și nu era adevărat... (Deschide fe-
reastră.) Era tata.. (Strigă.) Aurel ! (Se
aude mașina mergând, apoi o frână puter-
nică și un strigăt teribil.)
GILDA (și ea la fereastră) : Aaaa !...

ACTUL 3

*Nu după mult timp. În scenă se află Veturia,
Octavia și Victor.*

VETURIA : Rațele sînt fericite, zău, ele
n-aud nimic, nu le deranjează bîzîitul mo-
toarelor. Avem ciaci rațe acuma, stau în
coteș și nu le pasă... În curte avem un garaj,
camioane. Pleacă și vin toată ziua... Am re-
clamat ! Aș ! Ce, au zis, numai noi ne sesi-
zăm ? Păi cum să nu te sesizezi ?

OCTAVIA : Deasupra noastră e o familie.
o știi... Se bat tot timpul. Se bat mai ales
noaptea. Cred că pielea muierii e tăbăcită
foarte bine...

VICTOR : Cred că s-a obișnuit ! (Stă la fe-
reastră.)

OCTAVIA : Eu înțeleg să mai aibă o fa-
milie discuții și să se mai bată, dar să se și
mai hodinească între bătaii... Se bat în parte,
nu poți ști care-i mai tare. Și cu scaunele se
bat. Și-am un vecin care bea. Rupe ! De
patru ori se îmbată pe zi. Îl culcă nevastă-sa,
și iarna, în pivniță. Dar n-are nimic. Și cînd
se trezește, urlă ca un nebun.

VETURIA : Liniștea e totul. Rațele, ele sînt
fericite. Ce le trebuie ? Iarbă, grăunțe și apă.

OCTAVIA : Și cite-un pește, cîteodată ! Ală
beat, îi spune nevesti-si : „Rață ordinară,
numai după pești umbli“.

VICTOR : O s-ajungă amîndoi în iad.

GILDA (întră. Lui Victor.) : N-a venit ?

VICTOR : Nu.

GILDA : Știa că-i tata... Și s-a bazat pe
mîndria lui, că pleacă... Era în stare să-i
propună să plece undeva departe de aici,
și să-i trimită o sumă lunar, numai să nu-l
încurce...

VICTOR (Octaviei care scuipă mereu în ba-
tistă) : Nu mai scuipa atîta !

GILDA : I-o fi scîrbă și ei !...

OCTAVIA : De ce să-mi fie scîrbă ? Nu
mi-e. Dar fac cură de slăbire. Mi-a spus un
doctor că dacă scuip mult, slăbesc.

VICTOR : Scuipă, scuipă !

GILDA : Mama plînge-ntr-una... Mă tem să
nu facă cine știe ce.

VICTOR : Mama e tare...

GILDA : Dar acum nu mai are nici o spe-
ranță... Și l-a așteptat atîta și acuma... Îți
amintești cum îi spunea mamei ?

VICTOR : Capra cu trei iezi...

GILDA : Da. Capra cu trei iezi. Și ea nu
se supăra. O așteptam să vină din oraș ca pe
capra din povești... Și-o căutam prin buzu-
nare, prin geantă... Ce ne-ai adus de mîn-
care ?

VICTOR : Mizerie...

GILDA : Lucra la o magazie, împărțea mîn-
care muncitorilor... Avea o sticlă de-o jumă-
tate de kilogram... în geantă aducea bucă-
țele de carne, fasole, ce putea... Și-acasă
„le lungea“ cu apă, așa am trăit mai de
mult, așa am crescut...

VICTOR : De fapt din ce fura ea de-acolo...

GILDA : Nu din ce fura, din ce rămînea de
la alții...

VICTOR : Nu, n-are de ce să fie veselă ca-
pra noastră... Niciodată n-am văzut-o rî-
zînd... Parcă e făcută numai din oase și din
tristete. Și acuma Aurel umplu paharul.

OCTAVIA (găsind muzică la radio) : Și
twist... (Dancează.) Așa mi-a spus doctorul :
ca să-ți menții silueta, trebuie să scuipi și
să joci twist.

VICTOR (Gildei despre Octavia) : Nu e ne-
bună, n-are dreptate Platon că toată lumea
înnnebunește... Ca să înnnebunești trebuie să
fii om întreg. Să ai minte, să aibă ce înn-
buni. Ea așa a fost întotdeauna, nu e deloc
ticnită. De cînd o știi, așa o știi : o rață...
Da, asta-i cuvîntul : rață. Și rațele n-au
cum să te enerveze. Ele, vorba lui tanti
Veturia : iarbă, grăunțe și apă.

OCTAVIA : Ai spus ceva ?

VICTOR : Da. Am spus : gura nebulului,
adevăr grăiește.

OCTAVIA : Dar e vreun nebun pe-aici ?

GILDA : Unul singur : Platon. Dar acum
doarme dincolo, beat.

OCTAVIA : Ești tare îndrăgostită de el,
Gilda, dacă-l alinți așa. Platon, nebun, asta-i
alint. Ești îndrăgostită de el !

GILDA : Turb !

OCTAVIA : Dar Moș Gerilă de la Teatrul de păpuși nu mai vine ?

GILDA : O să vină, o să vină, că l-am plătit !

VICTOR : Astă noapte am visat că muream de foame. (Intră, neobservat, Ion, rămânând lingă ușă, tăcut.) Și uream o scară perpendiculară pe sol, către gura unei oale cu mâncare... Ajuns sus, am văzut că oala era adîncă, enormă ca o groapă, și trebuia să-ți dai drumul pe fund, tîrîș, sau pe burtă, pe marginea interioară a gropii, ca s-ajungi mai repede la hrană, unde se aflau și alți înși, mișcîndu-se ca într-un furnicar... Cînea mi-a explicat că jos — și se și vedea — între oameni și mâncare se face un fel de sos și că, din cauza înghesuiei, unii mor, dar asta nu-i deranjează pe restul... Și că fiecare după ce s-a săturat caută să se urce la lumină, dar ori nu reușește din cauza altora, ori flămînzește pe drum și revine la mîncare... Un soi de mit, cu niște robi ai burtii, o întreagă aiureală. Oameni înălțîndu-se pe-o scară să cadă într-un vîrtej de ființe ce înfulecă, înfulecă, înfulecă... Și am refuzat să sar în oală și am plecat flămînd de la gura ei și m-am trezit cu mâțele chiorăindu-mi de foame. Nu mîncasem scara... Și aș fi uitat timpenia asta cu oala, dar Aurel mi-a adus aminte de ea... GILDA : Poate numai l-a lovit ușor, și l-a dus la spital cu mașina...

VICTOR : Doar am telefonat...

GILDA : Poate nu sosise încă.

ION : Nu e la spital, l-am căutat peste tot...

VICTOR : Cred că l-a omorît și s-a dus să-l arunce undeva în afara orașului... Poate în pădure...

GILDA : Nu, poate nici nu l-a călcat... O fi la gară... Stau de vorbă.

ION : Nu e la gară, și nu mai pleacă nici un tren pînă spre dimineață... A nins teribil și liniile sînt înzăpezite.

VICTOR : A nins ? Dacă-l lasă într-un șanț îl acoperă zăpada și pînă la primăvară...

GILDA : Nu poate face așa ceva...

VICTOR : Poate. E în stare de orice. E ambițios. Și vrea liniște. Zăpada e ideală. Cea mai mare liniște e iarna, n-ai observat ? Din cauza zăpezii. Ea stinge toate tipetele, toate cîntecele, absoarbe totul, înghite totul, zăpada... Aurel e puternic fiindcă e foarte slab : se teme de fiecare pas pe care l-a făcut. Căci n-a fost cînstit. E descoperit, e în pielea goală față de el în primul rînd, știe cum a ajuns unde-a ajuns și de-aceea e în stare de orice. Nu, nu-l conduce nimeni spre dezastru, se mină singur... Singur o să cadă în propria-i plasă, orbește... Se joacă de-a șoarecele cu pisica, îi dă șoricelului speranța că va scăpa, ca să-l răpună cu plăcere și cu cruzime... Sigur, Aurel fiind și șoarecele și pisica, fără să știe... Se distrează pisica înainte de a-l minca pe șoarece. El e și tare ca pisica și fricos ca șoarecele... O să-și ronțăie singur capul.

ION : Dar înăinte de asta o să-i ronțăie pe mulți. Începînd cu propriul său tată... Vrea să-i înlătore pe cei ce-l cunosc, ca Pălădescu... Cînd nu mai ești sluga lui, devii dușmanul lui și te vînează... Aurel vînează, văd, cu mașina...

AUREL (intră) : Ce vînez eu cu mașina ?

GILDA : Unde e tata ?

AUREL (lui Ion) : Întîi să-mi răspunzi. Pe cine vînez eu cu mașina ?

ION : Te-am văzut cînd l-ai călcat...

AUREL : Mi-a ieșit o pisică neagră în față, am frînat, dar omul fiind beat, s-a băgat sub roți... Ei, și ? Întotdeauna sînt vino-vați numai șoferii ? Pietonii n-au nici o vină ?

VICTOR : L-ai dus la morgă ?

AUREL (lui Ion) : Nu suport să fiu insultat la mine în casă.

ION : Nu confunda insulta cu adevărul...

AUREL : Nu confunda suspiciunea cu adevărul !

ION : Ai plecat de-aici cu gînduri rele !

AUREL : Nu știam că poți condamna oamenii după gînduri... Pe care le crezi tu că sînt rele. (Se dezbracă.) Eu te-aș putea condamna pe tine pentru fapte... Nu l-ai denunțat, zici, pe Pălădescu. Oare nu de teamă c-o să intri la apă împreună cu el ?

VICTOR : Unde e tata ?

AUREL (fără să-l ia în seamă, lui Ion) : Eu le-aș putea spune celor în drept despre faptele tale ?

GILDA : E viu ?

AUREL : E mort. (Sec. Intră în bucătărie.)

OCTAVIA : Eu așa văd raiul : plin de fotbaliști. Toată ziua bat lobda prin rai, în echipament alb, o tabără, și albastru, adversarii.

VETURIA : Dar cum o să fie ei adversari dacă sînt în rai ?

OCTAVIA : Nu contează, nu joacă pe puncte, joacă amical.

GILDA (aproape strigînd) : Răul pornește din faptele lui și se va abate asupra lui. (Aurel e în ușă, cu un pahar și o prăjitură în mînă.)

AUREL : Și-ți pare rău ? Eu, să zicem că o să plătesc acest accident... O să rămîneți fără ajutor, ca niște rîme, el nu... (Îl arată pe Victor.)

VICTOR : Eu o să mor repede, nu-ți fă griji din partea mea.

AUREL (fără să-l asculte.) Și tu ești o...

GILDA : Eu sînt ce vrei tu să spui...

AUREL : Nici nu ști ce-am vrut să spun.

GILDA : Atunci spune.

ION : Unde e ?

AUREL (sec) : La miliție. M-am dus și-am spus ce s-a-ntîmplat.

VICTOR : Atunci n-a murit ?

AUREL : Ba da... L-au dus la morgă...

VICTOR : Va să zică totul o să se aranjeze... Morții cu morții, viii cu viii... Dar ascultă, Aurele, de ce ți-e frică tot n-o să scapi... Tu vrei să ocolești ceva, cu orice preț... O să ocolești trecutul tatii, dar prețul

o să-l plătești altădată cu vîrf și îndesat... De fapt, amîi data plății, nu cîștigi nimic... O s-ajungi odată la contrariul scopului ce ți l-ai propus... Ascunzi, ascunzi. Dar nu vezi cît ești de neputincios? Nimic nu se poate îndrepta.

AUREL : De fapt, ce vrei tu ?

VICTOR : Nimic. Oedip și-ar fi scos ochii de rușine... Dar tu n-ai ochi de mult, și chiar de i-ai avea...

AUREL : Te-am întrebat : ce vrei ?

VICTOR : Văd că ești puternic : pui întrebări ca un rege. Nu suporti să ți se pună întrebări...

AUREL : Nu ! Știu : tu nu vrei să minți ! Și-așa ți-ai găsit propria-ți esență... Ai renunțat la conveniențele sociale, ți-ai regăsit autenticitatea... Etc... Etc... Dar de fapt ce-ai găsit în tine ?

VICTOR : Un pustiu, o imensă Sahară.

AUREL : Perfect. Te felicit ! Tu n-ascuți nici de disciplina simțurilor, ca mine, nici de decrepitudinea lor, ca Gilda.

GILDA : Termină o dată !

AUREL : Platon a spus așa, nu eu.

ION : Platon a spus altfel.

AUREL : E același lucru.

VICTOR : Ai ajuns la putere, ca un rege : printr-un asasinat. Ți-ai asasinat propriul tată... Nu de-acuma, de mult l-ai omorît în tînc... Deși ai uitat că morții nu mor cu adevărat decît cînd mori și tu, pînă atunci te urmăresc în gînd și în...

AUREL : Pe mine nu mă urmăresc.

VICTOR : Ești un rege adevărat. Ți-ai asasinat și propria-ți conștiință...

AUREL : Ce cuvinte bombastice !

VICTOR : De loc. Conștiința asta e regele pe care l-ai omorît ca să devii rege. Acum urmează să ne lichidezi și pe noi, ca să fii total liber.

GILDA : Unde e tata ?

AUREL : Nu l-ai auzit pe Victor : l-am omorît.

ION : L-ai omorît inutil. Moartea lui n-o să te elibereze de propria-ți frică.

OCTAVIA : Într-o echipă o să joace Pele, care bea lapte, Iașin, Di Stefano, Kopa, Denis Law...

VETURIA : Nu mă bolunzi !

OCTAVIA : Și în alta Garincha, cel cu șapte fete, că n-are nici un prunc. Suarez, Zamora, Massopoust, Mazzola tatăl și fiul, Mateianu și tandemul Ionescu-Dumitriu II.

VETURIA : Dar ce-s ăștia, sfinți ?

OCTAVIA : Jucători, dragă ! Adică tot un fel de sfinți.

GILDA : Pe tata l-ai găsit vinovat pentru propria lui nenorocire...

AUREL : Hai, spune, spune...

GILDA : Și-acuma vrei să ne faci să tăcem toți.

AUREL : Da.

GILDA : Fiindcă ori sîntem martori dacă vorbim, ori complici...

AUREL : Vezi că ești inteligentă...

VICTOR : Dar nu-înțelegi ? Nimic nu se poate ascunde...

AUREL : În Sahara ta, ca să devii om, trebuie să pui flori, altfel ești un mort viu... Flori, ca să justifici că trăiești. Altfel e inutil să trăiești. Așa, pustiu, conștient și pur... Trebuie să înțelegi o situație, trebuie să mă înțelegi... O oază vreau în Sahara.

VICTOR : Oazele aduc și cămile și cămilele fac baligi.

VETURIA : Și ei stau acolo fără femei, că nu e voie... Dar ce fac ei în rai fără femei ?

OCTAVIA : Joacă fotbal.

VICTOR : Pămîntul la început a fost pustiu. Apoi au apărut monștrii. Nu cultiv nimic, nici o floare, ca să nu apară brontozaarii s-o mănînce.

AUREL : Stai ros de sinceritatea asta păcătoasă, stai și te usuci, te cașectizezi și mori în fiecare zi un pic.

VICTOR : ...trăind... Dar iremediabil sortit morții... Tu vrei să te înțeleg, vrei cumva să tac, asta înțelegi prin flori, ori să am milă... Eu n-am decît scîrbă, Aurele, tu te minți ca să fii fericit... Ești ticălos mare, nu un găinar care fură o bicicletă.

AUREL : Eu n-am să fac ce-a făcut Elizeu.

VICTOR : Decît să crapi tu, mai bine po-topul... Vrei să fim fără apărare și docili ca niște morți. Ca să-ți menții coroana. Rege peste morți. De parc-ai fi moartea, că numai ei îi plac lezurile...

VETURIA (Octavici, arătîndu-i pe ceilalți) : Ce fac, se ceartă ?

OCTAVIA : Da. Hai, că mă enervează și am tensiune, și nu vreau să mor din cauza lor ! (Ies.)

VICTOR : Dar cu groaza nu poți conduce nici o turmă de oi. Dar oameni ? Cu groaza sperii, nu impui...

AUREL : Adică o să depui împotriva mea ?

VICTOR : Din puterea ce-o ai ți-ai făcut un scut...

ION : Care îl desparte de oameni.

VICTOR : Vrei să ne intimidezi, da ? Că rămînem pe drumuri, dacă vorbim, da ?

AUREL : Da... O să fiți fericiți.

GILDA : Ce nerușinat ești... Asta-i fericire ?

AUREL : A, tu trăiești într-o beție a glandelor și asta numești fericire... De așa fericire se bucură orice pisică de cîteva ori pe an...

GILDA : Ne propui să tăcem ca la tîrg, da ? (Întră Mama.)

AUREL : Da.

GILDA : Sper că n-o să-i pretinzi asta și mamei ?

AUREL : Mama e divorțată de el, s-a lepădat de el de mult.

MAMA : Față de lume, dar nu față de mine. Eu l-am așteptat tot timpul... Am divorțat ca să vă pot crește pe voi.

AUREL : Mie mi-ai spus odată că e mort. MAMA : E adevărat. Ca să nu te simți responsabil de faptele lui. Și ca să poți

deveni am întreg și să nu poți cumva pe seama lui eventuala ta nereușită în viață. Acum ai totul : familie, post, bani.
ION : Un singur lucru îi lipsește : conștiința.

MAMA : Ioane, nu-ți dau voie să vorbești așa despre el. E copilul meu.

ION : Am făcut o constatare : n-are ! De aceea n-are nici remușcări.

AUREL : N-am. N-o să fiu pe placul tău, nici al lui Victor. (Lui Victor.) Nu pot să fiu Oedip, nici măcar Hamlet... Eu am voință...

MAMA : Unde e Tudor ?

AUREL : Care Tudor ?... Omul acela ?

MAMA : Tudor, pe care din greșeală l-ai atins cu aripa din față a mașinii.

AUREL : A murit.

MAMA : Nu. Nu, nu se poate, glumești... (Rămâne încremenită.)

AUREL : Nu glumesc. Hai, Victore, ia telefonul și denunță-mă ! N-am fost la miștie. L-am aruncat într-un șanț la marginea orașului, în pădure, în zăpadă... Ningea teribil. Hai, pune mâna pe telefon. Hai, curaj, fii uman, apără un mort, dă-mă pe mine pe mâna celor în drept, nu te uita că-ți sînt frate. Hai !

VICTOR : Nu, eu nu te denunț...

AUREL : Ți-e frică de mine ?

VICTOR : Nu.

AUREL : Ia o foaie de hîrtie atunci și... Știam că ai talent.

VICTOR : N-am scris în ultimul timp nimic, nici un rînd, nici măcar stihuri — pe care le scriu toți timpotii. Nu scriu, fiindcă n-are nici un rost. Nu te denunț. Tot ce pot face — e să nu fiu de acord cu tine... Să nu mă mint pe mine. Dar de ce să te reclam ? Făcînd un bine, implicit faci un rău... Faci injecții ca să-ți ajuti ficatul, îmbolnăvești rinichiul. Este, Ioane ? Tu ești medic. Cînd organismul e bolnav, totul e inutil.

ION : Fiecare să răspundă de faptele sale.

VICTOR : Tu ești un romantic, Ioane... Totul este clar, nimic nu se pierde, nimic nu se creează, totul se transformă !

ION : Orice lășitate își încropește o motivare.

VICTOR : Numai făcînd ce cred îmi capăt adevărata libertate...

ION : Libertatea de a nu face nimic.

VICTOR : Libertatea de a spune ce vrei.

ION : Nu există libertate fără putere.

VICTOR : Asta a spus-o Bălcescu. Dar se referea la un popor, la națiune, mi se pare.

ION : Fiecare om e un popor.

VICTOR : Asta nu știu cine-a mai spus-o. Nu, Ioane, totul e zadarnic ! Omul e zidit în propria lui piele, în propria lui moarte. Neputincios. Decît să strige poate. Dar și strigătul e inutil. Căci nu te-aude nimeni. Nici măcar un Dumnezeu. Ziduri, Ioane... N-o să mă iau nici după tine... N-am idoli.

Fiecare sustine ce vrea. Și că numai el are dreptate. Uite religiile... Creștinii susțin că a lor este împărăția cerurilor. Numai ei au dreptul la cer. Budiștii — oh ! budiștii ăstia — susțin că numai ei, mahomedanii... etc. etc. Cer ! Cer ! Fiecare pentru religia și adevărul lui... De aceea, nu cred în nimeni... Nu există cer...

ION : Tu, din faptul că există mai multe religii, tragi concluzia că nu există nici una ? Țasta e logică de om beat. (Lui Platon.) Unde ți-e pisica ? Aș vrea s-o aud filozofînd.

VICTOR : Totul e numai aparență... Omenirea stă pe loc... O să spun c-am mers în cosmos... Ei, și ? Ce s-a făcut pentru ca omul să nu mai sufere ? Durerea omului... aici, ce progrese ? Cuceriri în chimie, în fizică... Dar nu puteți omului să-i scoateți nici măcar o măsă fără durere.

MAMA : Ce copil ai rămas, Victore. Tot timpul te-au durut măselele și ai urlat... Dar de ce nu vrei să-ntelegi durerea și să treci dincolo de ea ? E normal să suferi, altfel n-am fi oameni. Doar pietrele nu suferă. vrei să fii ca ele ?

VICTOR : Dacă mă dor măselele, urlu, dar nu ascund că mă dor !

AUREL (pieptănîndu-se, într-o mină cu oglinda mică) : Urlă, dragă.

VICTOR : Urlu !

ION : Victore, tu te cheltuiesti de pomană, te cheltuiesti în gol, faci eforturi teribile să pari cîstit, toată energia ti-o cheltuiesti pentru această strălucire... În loc să fii cîstit cu adevărat, și în fapte. Te cheltuiesti inutil.

AUREL (îl sărută pe Victor) : Bravo ! Nu te credeam atît de deștept. Ai din partea mea, la vară, o excursie prin O.N.T. cu autocarul, la Istanbul...

VICTOR : Dar nu vreau excursie...

AUREL : Vrei să-ți cumpăr și motocicletă ? Îți cumpăr.

VICTOR : Nu pentru asta am spus ce-am spus...

AUREL : Lasă, lasă, te-nțeleg... Tu ai problemele tale de conștiință. Dar nu strică să vezi Istanbulul.

VICTOR : Aurele, ești îngrozitor. N-am dat spectacol.

AUREL : Știu dragă.

ION : Fii cîstit, Victore. Și lumea o să vadă. Altfel...

AUREL : Victor e foarte cîstit. (Îl sărută din nou pe Victor.)

VICTOR (plînge) : Dacă nu te-aș urî, aș muri imediat ! Aș muri de rușine, trîsnit... Dacă n-ar fi disprețul și scriba, am...

AUREL : O să mori înțelept și scîrbît. Ca Secrate... (Victor intră în sufragerie.) Eu îl plătesc ca să spună că mă urăște.

GILDA : Ce deștept ești !

AUREL : Și copilul al cui e ?

GILDA : Al meu.

AUREL : Dar eu cine?... Cînd o să-l naști, ce-o să spui?

GILDA : O să spun că l-a adus barza. (Întră Octavia și Livia.)

AUREL : Vezi că pe la noi în fiecare an vin berzele, și vin cam multe.

GILDA : O să fac o mie de copii din dragoste, o să-i fac, dacă tu nu ești în stare să faci nici măcar unul.

LIVIA : Gilda...

GILDA : Nu-i vina ta, el nu vrea să aibă copii, să nu-l încurce. Cum l-a încurcat și viața tatii...

LIVIA : Gilda, nu-l supăra pe Aurel...

GILDA : Nu vezi ce a făcut din tine, o umbră... Parcă nici n-ai fi femeie, umbra lui, sluga lui... Căsătoria voastră e o timpenie.

LIVIA : Eu îl iubesc, Gilda.

GILDA : Dar el? Vai, Doamne, proaste sînt femeile. Divorțează, Livia! Altfel o să te stingi... Fă copii, ei sînt memoria părinților, copiii... Chiar și cei cu suflet corcit, ca al lui Aurel. Oricum, fără copii viața noastră n-are nici un rost. Și de un corcit n-are rost să ne temem... Lasă-l, Livia.

ION : Lasă-l, Livia, nu vezi că lingă el ești ca și moartă? Dacă el, tatăl și l-a...

AUREL : Mă consideri criminal, fiindcă ți se pare că nu mă înțeleg bine cu Livia, nu pentru tata... Și la urma urmei, de unde știi tu că l-am omorît într-adevăr?

ION : Fiindcă ești îngrozitor de bătrîn. Și ura e boala bătrînilor. Și nemaiputînd să fii tînăr și să iubești, urăști. Urăști cu plăcere.

AUREL : N-am fost învățat să iubesc.

ION : Copilul din tine a murit, și nu mai vrei copii... Și fără copii nu știi ce înseamnă să fii părinte, ești ca un trunchi rețezat, fără rădăcină și fără coroană de flori.

AUREL : O, sînt sătul de atîția umaniști. Dar cei care au scris în autobiografii că le-au murit tații, ca să nu mai răspundă pentru ei, nu i-au omorît? Mama nu l-a omorît, divorțînd? (Mama intră.) Ei bine, eu l-am omorît și-a doua oară, călcîndu-l cu mașina. Dar am făcut-o pentru voi toți, pentru tine, Gilda, să nu te mai rușinezi în fața lui de Elizeu, pentru tine, mamă, care ani de zile nu i-ai mai pomenit numele, fiindcă l-ai uitat.

MAMA : Nu-ți pune vina pe seama noastră...

GILDA : Nu te-am îndemnat noi... Și nici el, tata.

AUREL : Tata, tata, tata !

ION : Nu se mai poate face nimic cu el, e bătrîn, copilul din el a murit, geniul copilăriei din el a murit. Amin! (Întră în sufragerie.)

AUREL : Dar eu nici n-am avut copilărie. (Strigă după Ion.) Eu m-am născut bătrîn, auzi? (Iese.)

GILDA : De ce nu-l părăsești?

LIVIA : M-am omorînit...

GILDA : Cu el? Cînd te obișnuiești cu un bărbat, totul e mort.

LIVIA : ...cu el, cu voi, cu toate...

GILDA : Cu scîrnăvia, ca pisica, cum zice mama.

LIVIA : E greu să nu te obișnuiești, cînd n-ai copii și nu mai ai aproape pe nimeni. Sînt lașă, ce vrei? Și voi o să vă obișnuiți cu el, și o să tăceți ca să puteți trăi. Și chiar de n-o să faceți ce face el, o să-l apărați tăcînd.

GILDA : Te-nșeli, Livia...

LIVIA : Eu întotdeauna mă-nșel, sînt obișnuită și cu asta...

OCTAVIA (Liviei) : Eu m-am puțulit, sînt mai mîndră și am de ce să fiu nealcoșe... Puțulește-te și tu, hai, puțulește-te. (Livia n-o ascultă, intră în sufragerie. Octavia după ea.) Vrei să nu te vadă bărbatu-tău cînd te puțulești, bine... (O urmează. Aurel revine.)

MAMA : Aurele, adică e adevărat?

AUREL : Da. Omul acela nu mai este.

MAMA : Omul acela era tatăl tău, Aurele.

AUREL : Nimeni nu știe că era sau nu.

MAMA : Știu eu.

AUREL : Nimeni nu știe ce-a pățit. (Întră Victor.) Victor nu știe, n-are ce povesti nimănui, pe Gilda n-o ia nimeni în serios.

MAMA : Dar eu știu...

AUREL : N-ai văzut nimic, mamă.

GILDA : Nu te iubește nici pe tine, mamă... Cum o să trăim în casă cu un criminal?

AUREL : Așa cum trăim cu tine și cu Victor.

MAMA : Nu-l ascultați. Aurel a băut și glumește, vrea să ne necăjească...

AUREL : Nu glumesc. Singura salvare, ca să ne salveze pe noi, era să dispară.

GILDA : Eu n-am să tac.

AUREL : Cu tine e foarte simplu : dacă-ți umblă gurița, cum ai faima ce-o ai, te înternez la nebuni. Și-acolo crăpi.

GILDA : O să vorbească Mutu...

AUREL : Mutu nu vorbește. Și apoi ce martori are? A fost aici? Ei și? El n-are de unde să știe ce s-a întîmplat... Mortul o să fie găsit la marginea orașului, de unde știe el cine l-a... Dar dacă l-a omorît Mutu?

VICTOR : Cum?!

AUREL : Am pus o întrebare : dacă omorul a fost comis de Mutu? Poate știa că are ceva bani, sau știu eu pentru ce?

VICTOR : Vorbești prostii.

AUREL : Dacă Mutu vorbește, aș putea pune eu întrebarea : nu cumva el?

GILDA : Ne închizi gurile, dar pe-a lui Ion n-o s-o închizi...

AUREL : E gata închisă : a distrus vieți. Ca Pălădescu. Și-o las și pe soră-sa, pe Livia... Să rămînă c-o soră văduvă pe cap și c-o mamă nebulă. O să tacă și el.

MAMA : Ce prostie... Toată viața mea a fost o prostie... N-a fost nici frumoasă,

nici nu mi-am putrecut-o, n-am dansat de douăzeci de ani, sau mai demult... Am fost o fată săracă și o mamă săracă... Dar v-am avut pe voi și n-am zis cu toată inima niciodată că sînt nefericită. (Ride.) Capra cu trei iezi... Ce rost mai are viața pentru o capră bătrînă ca mine? Iezii sînt mari, nu i-a mîncat nimeni... Capra trebuie să tacă... Capra a răsuns prea mult pentru faptele altora... S-a dus și Tudor... O, și Elizeu... Ce prostie, de ce i-o fi plăcut numele ăsta? Cine, Victore, tu spunea că nu-i plăcea să apară în lume cu propriul său nume, nume sau caracter, cum ziceai?

VICTOR: Unde vrei s-ajungi, mamă?

MAMA: Ce prostie... Viața asta nu mi-a dat nimic... Tot timpul mi-a cerut să tac, să tac... Și copiii mei sînt oameni obișnu-iți...

AUREL: Ai o fată celebră! Unde vrei s-ajungi?

MAMA: Capra a obosit... Dar nu numai pe tatăl tău l-ai omorît, Aurele, ai omorît un om căruia, ține minte, un om căruia i se dăduse libertatea. Un om iertat pentru ce făcuse.

AUREL: Nu uita că din cauza lui, unchiul Elizeu...

MAMA: Elizeu a dat referințe, ca să se pună bine...

AUREL: Poate l-au obligat, s-o scrie...

MAMA: Nu te obligă nimeni, să mori, dacă... Am obosit, dar n-o să uit, asta nu, Aurele... Și n-o să tac... Ar însemna că viața mea a fost o prostie și că nu m-am zbatut de loc să vă văd oameni. Prostii, mai pot sta în picioare, n-am murit... N-o să mă las doborîtă de nici o nenorocire... Încă mai bate inima mea de capră bătrînă.

AUREL: Și ce-o să-ți folosească dacă mă spui?

MAMA: La mine nu te gîndești de loc? Dacă tac, cu mine nu te interesează ce-o să fie? Ai vrea să îngropăm totul aici și să uităm. Așa face și pisica. Îngroapă în pămînt. Și pleacă mai departe liniștită. Dar eu n-am fost niciodată pisică, auziți? Eu am fost capră, să știți. Și nu pot fii mîndră de copiii mei murdari. (Intră Ion.)

AUREL: O să mă distrugi, adică! Dar sînt din singele tău făcut, singele tău e stricat atunci...

MAMA (calmă): Prostii. Ești un om cu carte, deștept, trebuie să gîndești ce faci... Nu eu răspund pentru tine, că ești din singele meu. Cît te-am purtat în mine, am răsuns, cît te-am dus în brațe, am răspuns, cît te-am crescut. Acuma să răspunzi tu. (Aurel ride.) De ce rîzi?

AUREL: Pentru ce faci toate astea? Pentru un ins care chiar de-ar trăi e ca un om mort?

MAMA: Era un om frumos și puternic, și viu.

AUREL: Vorbești fără să judeci, parc-ai juca baba-oarba și-ai fi legată la ochi.

MAMA: L-am iubit, ce vreți? E cineva

care să mă condamne pentru că l-am iubit pe Tudor?

GILDA: Nu, mamă! (Aurel rîde.)

MAMA: Degeaba rîzi, n-o să tac... (Foarte calmă.) Nu.

AUREL (rîde): Dar n-am omorît pe nimeni, mamă... De ce vrei să mă denunți? Pentru o glumă proastă? E drept, l-am lovit ușor, și el s-a speriat... Dar n-a pătît nimic... În mașină ne-am împăcat... L-am dus și s-a întîlnit cu Mutu... Veniseră c-o mașină, lucrează pe un șantier, sînt șoferi...

GILDA: Ce glume stupide.

AUREL: Nu-s stupide deloc. Văd că niciunul dintre voi nu mă iubește cu adevărat... M-ați crezut un criminal.

ION: Trăiește?

AUREL: Da. Dar în privința ta m-am lămurit. Ai niște păreri îngrozitoare despre mine.

ION: Eu îmi mențin părerile...

AUREL: Foarte bine! Ești mîndru! Dar ea n-am omorît pe nimeni, și am și eu mîndria să-i pot pretinde celui care m-a jignit să înceteze de mîine să mă mai salute.

ION: Pot chiar din acest moment.

GILDA: Terminați cu prostiile... (Îl sărută pe Aurel.) Mare măgar ești, ne-ai fiert în apă seacă. Și cînd se înapoiază?

AUREL: Poate chiar în noaptea aceasta, poate mîine, sau mai tîrziu... Trebuie să-l lase acolo pe Mutu, în mîini bune...

MAMA: Înainte de a pleca mi-a spus că are să se înapoieze ca într-un vis... cînd n-o să se aștepte nimeni, sau ca un moroi... Și eu am crezut că glumește ca altădată și i-am spus că are capul plin de păsări... Așa era el, cu capul plin de păsări...

GILDA (toarnă vin în pahare): Să bem! Of, noaptea asta a fost un coșmar... Ne-am lepădat de pe noi șapte piei. Lăsăm totul în anul care-o să se ducă, și de mîine sîntem curați și luminați...

AUREL: Prea ușor uiti ce mi-ai zis...

GILDA: Nici tu nu mi-ai spus mai puține. AUREL: Bine, bine, dar ce ți-am spus eu, ți-am mai spus-o și altădată. V-ați lepădat de mine sau erați gata s-o faceți, dacă eu nu vă aminteam cine sînteți, dacă nu vă șantajam nițel; pe tine, Gilda, și pe tine, Ioane, și pe tine, mamă... V-am înfrînt necinstit, s-ar putea spune, dar de fapt cinstit, căci n-am omorît... Așa că mă bucur și chiar de-aș omorî, vă cunosc și știu cum puteți fi înfrinți, sau nu, nu înfrinți, puși cu botul pe labe. Mamă, nu-ți înțeleg, zău, pretențiile... Doar e știut că de n-aș fi eu n-ați exista. Numai Victor, înverșunatul, a fost băiat de comitet: el ne teroriza cu sinceritatea, dar cînd a fost la o adică, a ținut mai mult la mine și la familie decît la un succes ieftin, prin care să se facă de risul lumii...

VICTOR: M-ai înțeles greșit, nu pentru tine, pentru mine am făcut ce-am făcut.

ION: Adică ai spus că taci...

VICTOR : Da. Destui sînt cei care fac fapte pe care ei înșiși nu le aprobă. Eu fac numai ce gîndesc, și-am zis că n-o să te denunț, nu de dragul tău, ci fiindcă eu cred că asta n-ar rezolva nimic.

AUREL : Da, v-am văzut. Cînd împăratul e învins, cum păream eu, în multe capete se trezește dragostea de adevăr... Voi toți m-ați jignit, și mai ales tu, Ioane... Toată lumea se bagă în viața mea, crede că are acest drept. Victor vrea să fie liber în felul lui, Ion în felul lui, dar eu n-am voie în felul meu? Vreți să fiți „oameni” adevărați? Fiți, dar nu pe spinarea mea, nu pîrîndu-mă pe mine... Altfel, sînteți toți niște lași... Nici tu, Victore, nu ești ce vrei, un om.

VICTOR : Eu sînt om adevărat numai cînd dorm. Treaz, deși doresc să fiu, se pare că încă nu pot, din moment ce chiar tu mă lauzi.

AUREL : Lauda mea te jignește.

VICTOR : Nu mă onorează...

AUREL : Dar pe mine mă onorează jignirile voastre? Ei bine, aflați c-aș fi avut tot dreptul să-l calc cu mașina. N-o să mă las călărit de nimeni, prefer să-i călăresc pe alții.

ION : Eu cred totuși că l-ai omorît, dacă trecutul te încurca, dacă în prezent în oameni nu crezi și dacă urăști copiii și viitorul lor și al tău. Privești viitorul cu ură.

AUREL : Privesc, fiindcă știu că întotdeauna în față se află sfîrșitul, moartea.

GILDA : Ce să zic, ai descoperit America ! Toți murim, e normal.

ION : Ori pentru că-ți cere să fii tot timpul om ? Și nu funcționar ? De ce atîta ură ?

AUREL : Pentru că toți mă enervați cu mutrele voastre, și tu mă nervezi mamă, cu dorința asta stupidă de a supraviețui, de-a avea nițică fericire... Și Gilda, cu timpenia ei de-a face copii, să perpetueze specia. Victor cu nebunia lui, tu, toți ! Nimeni, nici Dumnezeu nu înseamnă nimic pentru mine. Eu n-am avut tată, alții au avut. Dar eu ce vină aveam ?

GILDA : Și tata te mpiedică să parvii. Tu nu vrei să fii un om oarecare. Tata n-are nici un amestec aici. Tu vrei, fiindcă îți place. Tu te bagi în toate ca musca.

AUREL : Am jurat să mă răzbun : să fac orice, trecînd peste orice, ca să ajung mai sus ca ei și să-i stăpînesc. Și acum, cînd acest gînd al meu s-a împlinit, bucuria vieții mele, cînd am ajuns, vine chiar el, tata, pentru care am suferit, vine el să-mi strice totul, să mă aducă iar sub ei, un oarecare. Dar acum tata e inutil. A întîrziat, mașina a pornit și nu se mai poate opri. Și-aș dovedi că sînt un neputincios dacă m-aș opri.

MAMA : Deci e adevărat : l-ai călcat...

AUREL : Călcat fiind, din cauza lui n-am avut putere, și-acum tot din cauza lui s-o pierd ?

MAMA : Lumea e multă ca iarba, nu poți călca toată iarba... Nu ești decît o pisică care zgîrie și se zgîrie singură crezînd că scapă din groapa unde s-a aruncat singură...

GILDA : Mamă, lasă-l în pace, nu vezi că iar vrea să-și bată joc de noi ? Vrea să ne prindă în cursă, să vadă ce părere avem despre el... S-a îmbătat, mamă, lasă-l în pace...

ION : Tot ce faci, faci ca un protest, de parcă lumea te-ar fi împiedicat să ajungi un om cîstit... Puteai să ajungi unde-ai ajuns și ca om cîstit...

AUREL : De-aș fi fost cîstit, nu m-aș fi încurcat cu soru-ta ; cu Livia care nu-mi inspiră nimic. Am luat-o fiindcă taică-tu avea o origină bună, era văzut bine, și luînd-o pe ea nu s-a mai uitat nimeni la originea mea...

GILDA : Ea te-a iubit, nu s-a gîndit la asta.

AUREL : M-am gîndit eu. Vezi, totul l-am clădit pe calcul, chiar propria mea fericire, de-a nu-mi iubi soția, a fost un calcul... O treaptă

GILDA : Ioane, cine știe ce glumă mai scorește iarăși, hai în sufragerie și lasă-l, e beat.

ION : I-ai înșelat singura ei credință, singurul reazim de-a fi fericită... Și nu ți-e rușine să te lauzi ? I-ai luat tot ce...

AUREL : Dar voi nu mi-ați luat mie tot ?

ION : Care voi ?

AUREL : Voi, tu și prietenii tăi... Totul !

Hai, du-te și spune-le.

ION : Oamenii au treburi mai mari decît să se ocupe de o lepădătură ca tine.

MAMA : Ioane, Aurel e beat, vorbește prostii, dar nu-ți permit să-ți bați joc de el.

AUREL : Voi mi-ați luat tot, orice posibilitate de a fi fericit pe pămînt, de-a mă lega de ceva pe pămînt, în viață, care să fie numai al meu. De mă cert cu nevasta, hop și voi cu sfaturi, zicînd că de dragul meu mă ajutați, de parcă eu aș fi o momie și n-aș putea să mă ajut singur. Tot „ajutîndu-mă” îmi desființați orice fărîmă de personalitate, tot ocărîndu-mă, mă faceți de ris, nu numai în fața oamenilor pe care-i conduc, punîndu-mi la îndoială capacitatea, ci mă batjocoriți în fața propriilor mei ochi, mă dezgustați de mine, mă striviți ca pe o mîscă. Eu nu pot avea un cămin al meu. Confort, fericire, nu, că e ceva mic-burghiez, nu am nimic, n-am un petec de pămînt al meu, un petec, nimic de care să fiu legat pe lumea asta. Căci nu mă pot lega de tot pămîntul, n-am atîtea inimi. N-am nimic. Și-atunci pe ce să mă sprijin, ca să fiu drept ?

ION : Pe nimic. Adică pe crimă...

AUREL : Pe nici un fel de iertare, pentru mine nu mai există nimic sfînt, nici prieteni, nici voi, nu iert pe nimeni. Sînt nemilos.

ION : Și oamenii se tem, nu te iubesc.

AUREL : Temându-se, mă respectă ; de m-ar iubi, m-ar stînjeni.

MAMA : Le-ai distrus mîndria, sufletul, mai rău decît pe Tudor.

ION : Și nu ți-e scîrbă să te lauzi că ești o scîrbă ?

AUREL : Nu. Singurul meu reazim pe pămînt, e să mă mențin cu orice preț. Am răzbit singur și nu vreau s-ajung călărit... N-am nici un altar căruia să mă închin.

ION : Decît ție însuși...

AUREL : Dacă n-am nimic, nici Dumnezeu, nici iubire, să n-am nici tată. Să fiu gol total ! Gol ! Gol !

GILDA : Platon unde-i ? Ar putea să vadă cum poate înnebuni cineva la beție...

OCTAVIA : Să vă spun un viț : cică era un franțuz, un neamț și un țigan. Toți se pișoreau pe obraji. Și vine drăguț de Dumnezeu și-i vede. Și-l întreabă pe franțuz : bag samă că plîngi, mă franțuzule, da de ce ? Păi, zice aista, eu n-am femeie și vecinul meu are. Nu-i nimic, că ți-oi da și ție una zice dumnealui din cer, și, franțuzu se opri din plîns. Mulțumit, mă ? Mulțumit, zise franțuzu. Și-i zice Dumnealui, neamțului. Măi, șvabule, sau sas ce ești, de ce dai apă la șoareci ? Cum să nu dau, zice aista, că vecinu meu are motor cu patru roate și eu n-am. Nu-i bai, zice Dumnezeu drăguț, că ți-oi da și ție automobil. Mulțumit ? Mulțam fain, zice neamțu și nu mai plînsese. Și-i zice țiganului : Tu de ce plîngi, baragiadină ? Baciule, răspunse țiganul, plîng că vecinul meu are o oaie cu lapte. Nu-i nimic, ți-oi da și ție oaie. Ești mulțumit ? Nu, țuca-te-aș, zise țiganul. Dar ce vrei ? Mai bine să-i moară lui oaia, zise țiganul.

VETURIA : Și care-i vițu ?

OCTAVIA : Mai departe nu știu, c-am uitat.

AUREL : Morala asta e : c-ai uitat morala. VICTOR : Țiganul e nemaipomenit.

AUREL : Nu e el de vină ! Dumnezeu ! Lumea ! Timpul ! Dracu ! Dumnezeu dă și lui oamenilor și mașini...

MAMA : Dar prostia nu ți-o dă nimeni... (Iese.)

AUREL : Mă plictisiți cu toții. Nu l-am călcat cu mașina... A murit singur. Atunci mor părinții, cînd simt că-și plictisesc odraslele, mor de silă, nu de bătrînețe... Bătrînețe nici nu există...

GILDA : Tu de-asta n-ai copii. Ca să trăiești veșnic. Nu iubești pe nimeni, nici părinții, nici frații, nici proprii tăi copii pe care-i duci în carnea ta și în somnul tău, îi porți și-i auzi cum vor să se nască. Și nu vrei ca ei să se nască...

AUREL : Nu pot să fac copii cu o cretină... Priviți-o pe măsă, e dilie, îl visează pe Pele...

ION : E formidabil cum nu te cunoști, și cit rău poți să-ți faci singur crezînd că-ți

faci bine... Lucrurile astea nu le-ai spune niciodată public, în fața mulțimii bunăoară... S-ar rușina și pietrele de rușinea ta... Astea ni le spui nouă, dar de fapt ți le spui ție, în sinea ta... Și iarăși ai calculat prost... Cunoște destui care ca tine, sau ca Pălădescu, cred că numai prin insulte și făcînd rău pot să ajungă departe și să-și atingă scopurile... Vrei să divorțezi de sora mea ? Divorțează, dar n-o umili în fața noastră. De ce ești țiganul din poveste ? Căci nici pe ea n-o umilești și nici pe mine... Pe tine te umilești ! Căci sora mea este nevasta ta. Și o soție e mai mult decît o soră. Noi ne-am născut doar din același sînge. Voi, din sîngele vostru, împreunat, puteți da viață... Puteți crea o lume ! Ori tu, nu vrei să crezi nimic ! Aici ești meschin. Viața e acest drum al singelui, din om în om, din tată în fiu, și tu curmi acest drum, de-aceea ești ucigaș — de două ori ucigaș ; o dată că n-ai copii, apoi că-ți distrugi tatăl.

AUREL : Și înainte de a veni aici dînsul, m-ai făcut criminal. Și toată lumea a văzut c-ai mințit ! Și nimeni n-a scos o vorbă, cît el a stat aici, că tu m-ai calomniat. Acuma, reîncepi... Te repeți, dragul meu.

ION : Nu mă-nțelegi ! Nu pentru asta te acuz, că l-ai omorît ! Asta e treaba justiției... Eu te învinuiesc pentru că de această moarte nu te consideri responsabil. Crezi c-așa trebuia făcut, de tine sau de altcineva... Și crezi că nu din vina ta s-a făcut, ci a altora... De s-a ajuns aici nu te consideri responsabil, Dumnezeu e de vină, timpul, lumea, dracul. Dai vina pe Dumnezeu, pe lume, ca să te poți spăla pe mîini și să te simți împăcat și curat, nevinovat... Aici ești odios ! (Mama revine.)

OCTAVIA : Mi-am amintit !

VETURIA : Ce ?

OCTAVIA : Am uitat !

VETURIA : A ! Mi-am amintit !

OCTAVIA : Ce ?

AUREL : Ai uitat ! Poftim, de cine trebuie eu să mă simt responsabil...

VETURIA : Dar știu ce mi-am amintit, știu ce vreau să spun...

AUREL : Ce ?

VETURIA : Pe domnul Dragoș. S-a dus la spital și doctorul i-a spus : Ar trebui să te speli din cînd în cînd. Și Dragoș : „Mă spal în fiecare zi”. Și Doctorul : „Atunci trebuie să mai schimbi din cînd în cînd apa”.

AUREL : Asta e ! Vreau să vă văd cerîndu-mi iertare pentru că m-ați insultat.

MAMA : Chiar prost nu te credeam Aurele, dar dacă gîndești așa, ești tare naiv. Uită-te în oglindă ! Cine se teme de tine. Vai, bietul de tine, nu trebuie atîta teorie ca să ne arăți c-ai fost laș și l-ai călcat pe Tudor...

GILDA : Nu l-a omorît, mamă...

MAMA : L-a călcat fără milă și l-a dus așa cum a spus, la marginea orașului și l-a

lăsat în zădăra... Și cînd a văzut că eu nu vreau să tac a mințit că nu l-a călcat, ca să cîștige timp, ca Tudor să moară singur, înghețat, chiar de nu murise călcat, și să facă inutilă orice cercetare, să fie totul prea tîrziu... Și văzînd faptul împlinit, să-l iert... Și să uit! Nu, Aurele, chiar dacă Tudor e mort, eu nu sînt pisică.

ION: L-ai omorît: nu ca să ne umilești pe noi, să ne distrugi pe noi și pe alții... Și nici nu ne slujești pe noi, te slujești pe tine... Nu distrugi pe nimeni, Aurel, de faci un pas greșit, zbori și de acolo unde lucrezi. Lumea nu rabdă... Un simplu beta-van de urlă pe stradă, lumea îl pune la punct, și de face scandal și se bate, e luat de miliție. Totul se plătește. Dar pentru o crimă? Ce-ai reținut tu din viață? Să ai mai mult ca alții? Slabă consolare! Și te lauzi că fără tine, noi n-am fi nimeni! Și te lauzi c-ai fost o victimă! Nu poți fi absolvit de crimă chiar de-ai fi fost victimă! Ai devenit din victimă, călău. N-ai nici o scuză. Cunoscînd imperfecțiunile unei societăți, speculîndu-le, te poți cățăra mai sus. Dar atunci să nu te consideri un erou, un om capabil, ci un simplu speculant. În sinea ta, vreau să spun.

GILDA (lui Aurel): E adevărat, l-ai călcat, e mort?

AUREL: Da, e mort.

GILDA: Victore, îl auzi?

VICTOR: Da. Dar ce pot să fac? Să scriu o piesă despre noaptea aceasta, dacă vrei, deși n-are nici o importanță piesa. Dar mai mult nu pot să fac, decît să-mi spun părearea...

MAMA: Pe cine am crescut, Doamne, pe cine am iubit... (Întră Veturia, Octavia, Livia. Mama se îmbracă.)

OCTAVIA: Am tras un pui de somn și-am visat c-am mîncat ciuperci bolunzele.

VETURIA: Așa-i la petreceri, bei prea mult, mîninci prea mult, și se încarcă stomacul și te se întuneacă mintea, așa-mi spunea Costache de cînd ne-am cunoscut.

OCTAVIA: Parcă numai eu am băut? Toți ați băut! Eu l-am visat și pe Tudor... Și pe Elizeu, am visat și dovleac copt și Dunăre tulbure și ceas cu cuc!

AUREL (Mamei): Unde vrei să te duci?

MAMA: Lasă-mă...

ION: Vin și eu cu dumneata.

AUREL (pieptănindu-se): Aș vrea să dansez cu pisica! Ea e singura trează dintre voi! (Ia sacoșa în brațe.)

GILDA: Mica ta fericire, mica ta proprietate de fericire! Liniștea! Tăcerea noastră!

AUREL: Cu ce drept mă condamni? (Lui Ion.) Spune! Cine te obligă?

ION: Nimeni. Nu mă tem c-o să pot fi obligat de cineva să spun ce știu, dar nu pot ascunde față de mine, ce știu. De ascund, nu mai sînt eu, sînt o pisică...

AUREL (răstoarnă sacoșa): Poftim!... (Nu cade nimic.) Nu e nici o pisică... Nu se ascunde nimic aici, și nici pisica, nefiind, nu-și

ascunde murdăria... Nu exista pisica! Și n-am omorît-o eu! Nici n-a existat! O să mă învinuiți c-am omorît și pisica.

GILDA: Nu, doar pentru c-ai omorît un om.

ION: Ai omorît mai mult decît un om, și-ai omorît tatăl. Tatăl este mai mult decît un om, este o parte din tine. Te-ai îndepărtat de el, ai fugit de el ca de un străin, lovindu-l cu mașina, indiferent, mai rău decît un necunoscut. Dar și pentru moartea asta te-ai ierta, dac-ai înțelege-o! Dar tu n-ai frînă, ești un ins fără scrupule și ca să-ți atingi un scop, te rupi de orice. De-ai înțelege crima, te-ai ierta, ea ar fi un accident... O neglijență, sau un moment de demență, cînd omul își pierde orice control. Un moment! Dar la tine nu-i vorba de un accident de mașină, fiindcă și de nu l-ai lovit cu mașina, tu tot l-ai ucis. Căci nu înțelegi și cine nu înțelege ce-a făcut sau ce n-a făcut este un criminal posibil. Tu l-ai ucis ca totul să rămînă pe loc, lumea să nu se schimbe, totul să fie fix, mort. Ceea ce este absurd. Căci viitorul există.

AUREL: Dar dacă totul a fost un vis? Acum e spre dimineață. Dac-ați băut prea mult? (Se aude apa la toaletă.) Cine e acolo?

OCTAVIA: Poate Necuratul. Că și pe el l-am visat.

GILDA: Poate e sufletul lui Elizeu.

VICTOR: O fi vreo defecțiune la rezervorul de apă. (Deschide ușa la toaletă.) Elizeu nu e aici!

AUREL: Vedeți, a fost un vis! (Lui Ion.) De ce vrei tu să pleci?

ION: Chiar de-ar fi așa... și chiar de n-ar fi, asta nu-mi schimbă părerea despre tine.

AUREL: Dar trezește-te omule! N-a fost nimeni aici, nici el, nici Elizeu... Privește, Elizeu nu există!

OCTAVIA: O fi făcut picioare.

GILDA: Cît am fost noi dincolo, l-o fi luat Platon și l-o fi dus la morgă.

AUREL: Chiar de-i așa, tot avea simptome de nebun, dacă s-a sinucis ca un nebun... N-o să ne mai întrebe nimeni... Platon unde e?

OCTAVIA: Sforăie dincolo. Cred că acuma visează și el ceasul cu cuc.

AUREL: S-au mai pilit oamenii, au mai dormit și-acum toți sînt cu mintea tulbure. (Întră Platon.) Ei, ce-ai visat?

PLATON: Multe. L-am visat și pe Elizeu.

OCTAVIA: Dunăre n-ai visat?

PLATON: Am visat Dunăre mare, dovleac copt și ceas cu cuc.

AUREL: Mamă, trezește-te. Ioane, lasă prostiile! Hei, Livio, adă paharele și vinul. (Livia aduce paharele și Aurel le umple cu vin.) Să ne dregem!

MAMA: De-acum știu ce-am să fac.

AUREL: Ce-ai să faci? O să spui că s-a întîmplat ceva, care de fapt nici nu s-a întîmplat. S-a întîmplat doar în închipuirea ta, a noastră.

MAMA : Nu se poate ascunde nimic. Nu trebuie.

AUREL : Nu-i nimic de-ascuns.

OCTAVIA : Vreți să ne jucăm de-a ascunselea ?

AUREL : Dacă spui, e ca și cum te-ai sinucide. Ne pierzi pe toți.

ION : De ce o șantajezi ?

MAMA : Ți-ar conveni să mor și eu ? Ca totul să fie tăcere... În casa asta să fie plin de morminte, un cimitir.

OCTAVIA : Eu mă fac prima, baba-oarba.

VETURIA : Și eu... Să fie două deodată. (Se leagă la ochi.)

AUREL : N-a fost nimic... Un vis urât, un coșmar.

LIVIA : Poftim paharele, beți !

GILDA : Tu nu bei ?

LIVIA : Eu nu beau niciodată.

GILDA : Tu nu bei, tu nu vorbești, tu nu trăiești niciodată.

LIVIA (surizînd) : M-am obișnuit.

OCTAVIA : Unde ești, Chimiță ?

VETURIA : Aici, aici...

MAMA : Da, e foarte, foarte clar...

PLATON : Vise, nebunie...

GILDĂ : Tu ești singurul nebun de aici.

PLATON : Da, dacă asta îți face plăcere.

AUREL : La mulți ani !

PLATON : Să bem tot paharul. (Îl bea.)

Așadar să știți că asta a fost numai proba, adevărul de-abia de-acum o să se arate. (Sună soneria.) Poftim ! A sosit și Moș Gerilă ! Să bem că întotdeauna trecutul e schimbător, numai viitorul e fix. (Bea alt pahar. Soneria continuă.)

OCTAVIA : Vezi să nu te faci fix turtă. (Pe ușă intră Tudor, urmat de Mutu. Mutu merge alături de el, parcă sprijinindu-se unul de altul. Stupoare.)

TUDOR : Bună seara !
(Lumină ciudată.)

VICTOR : Mamă !...

AUREL (dirijează corul) :

*„Zorile pe cer se-arată
Este vremea de plecare
Mulțumim prea scumpă doamnă
De serbarea ce ne-ați dat
Zorile pe cer se-arată
Și noi nici nu ne-am culcat
Este vremea de odihnă...”*

C O R T I N A

Cluj 1965

Cluj septembrie-octombrie 1969

